

Báronyos lesz a keze ha lefekvéskor

Diana-krémet és folkolés után

Diana-pudert használ.

Próbategy vagy doboz 1.— korona. Nagy tégely vagy doboz 2.50 korona.

Mindenütt kapható.

Jótállás a biztos eredményért! Patkánin tökéletes biztos patkányirtószert (nem mérgező) emberre és háziállatokra nem veszélyes. Reitter Oszkár nagybenedekesi ny. főkapitány és fajbaromifenyésztőnek találmánya, 1 doboz 5 kor. Ismerető leírást kérsre ingyen küldi a Patkánin-gyár egyedüli elárúgója, a Torontói Agrárbank R.-T., Nagybenedekes.

Pénzét visszafizetem, ha tyukszem, szemölcs, bőrkeményedést a Rila-balsam három nap alatt fájdalom nélkül eltávolítja ki nem tré. Ezárra menő háló- és kesztyűátlak. Ára jótállási levéllel tégelyenkint 1.75 korona, 3 tégely 4.50 kor., 6 tégely 7.50 korona. KEMÉNY, Kassa I. Postafiók 12/79.

Használhatatlan FOGSOROKAT film és esztétornelökeket, higanyt, ezüst-papírulladékokat, zálogcsédlülakát vesznek: Gross Antal, Budapest, VIII., József-körút 23.

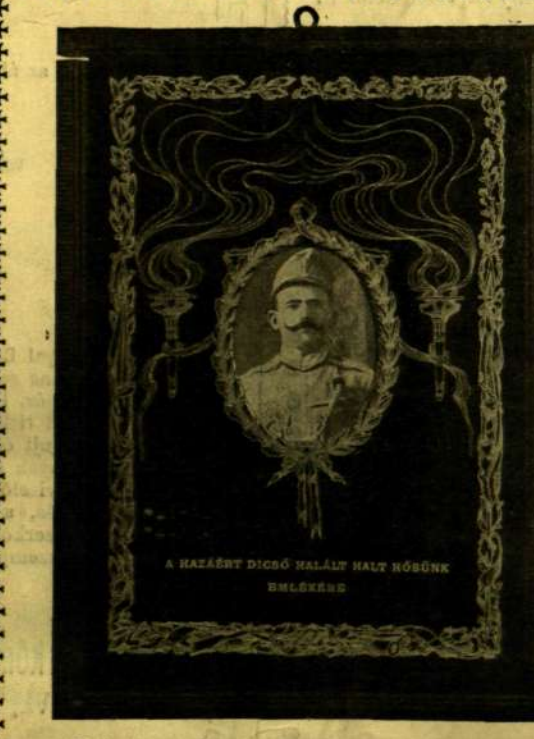
LOHR MÁRIA (KRONFUSZ) A főváros első és legdrágább csipke-tisztító, vegytisztító és kelmefestő gyári intézete. Gyár és főiroda: VIII. Baross-u. 85. Fiókák: II, Fő-u. 27, IV, Eski-utó, Kecskeméti-u. 14, V, Marmarost-u. 4, VI, Teréz-krt 39, Andrásy-utó 16, VIII, József-krt 2. Telefon: Józsa. 2-37

VISSZETEG, izzadás, napégés, bőrhámítás, rüh és sömör, bőrbaj, fekély daganat és sebek ellen biztos és gyors hatású szer a Boróka-kenőcs. Nem piszkít és teljesen szagtalan. Kis tégely 3 korona, nagy tégely 5 korona, családi tégely 9 korona, hozzávaló Boróka-szappan 4 korona használati utasítással. Kapható az egyedüli kisköztől: GERŐ SÁNDOR gyógyszerésznél, Nagykőrös 96 Budapest részre kapható Török József, Király-utca 12. Vidéki megrendelési cím: Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrös.

MOLNÁR FERENCZ ÚJ KÖNYVE: ISMERŐSÖK FELJEGYZÉSEK KRÓNIKÁK Naplószerű feljegyzések ismerősökről: nagynevekről, névtelenekekről — kortársakról. Ára 5 korona. A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA. KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSSEN.

IBSEN KLASSZIKUS DRÁMAI KÖLTEMÉNYE: PEER GYNT FORDITOTTA SEBESTYÉN KÁROLY Megjelent a MAGYAR KÖNYVTÁR-ban (871-874. szám.) Ára 1 kor. 44 fillér. KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSSEN.

2-ik kiadásban jelent meg TORMAY CÉCILE három nyelvre lefordított nagyszerű regénye Emberek a kövek között A Franklin-Társulat kiadása Ára 4 korona Kapható minden könyvkereskedésben

Eredeti nagyság 20x28 cm. Törvényesen védve. Tetszés szerint falra is függeszthető, asztalra is állítható.

ROZSNYAY PEPSIN BORA. Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen. Étkezés közben véve, megóv a gyomorterheléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill. Kapható: minden gyógyszertárban valamint Rozsnyay Mátyás Arad, Szabadság-tér 8.

RENDELÉSNÉL SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI VIDOR MARCELL új verseskönyve: A HOLT KÜSZÖB DALOL — Verseket a nagy világégés idején. — Ára 2 korona. Kapható: LAMPEL R. Könyvkereskedése (Wedianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Órizzük meg hősi halált halt kedveseink emlékét! A világháború majd minden családból kiragad egy-egy kedves hozzátartozót, kinek emlékét szívünkbe zárva, feledni nem tudjuk. Ezeknek a dicső halált halt hőseinknek emlékét megörökítenő, igen diszes, szép kivitelű fényképtartó keretet, (fekete moiret alapon, ezüst nyomással) melybe hősi halált halt kedveseink arcképét elhelyezhetjük, egy levelezőlapon történő megrendelésre bérmentve küld. Méhner Vilmos kiadóhivatala, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. Ára 2 korona.

VASÁRNAPI UJSÁG

31. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, AUGUSZTUS 5. Szerkesztőségi iroda: IV. Vármege-utca 11. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Egyes szám ára 50 fillér. Előfizetési feltételek: Egészévre — 24 korona. Félévre — 12 korona. Negyedévre — 6 korona. A Világhírlap-vel negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg határozott viteldij is csatolandó.

Károly király Bothmer tábornok hadsergeparancsnokkal és Hoffmann altábornagy hadtestparancsnokkal egy rohamszázadnál a brzezany-arnopoli vonalon. A KIRÁLY GALICZIAI OFFENZÍVÁNK SZINHELYÉN.

A HATALOM.

Nagy egyoldalúság, sőt korlátolttság az, amely a hatalomban csak elnyomó erőt lát, tehát a hatalmat feltétlenül valami erkölcsi-teleségnek és veszedelemnek, a hozzá való ragaszkodást hiúságnak, önzésnek, zsarnoki hajlandóságnak itéli. Mert mi a hatalom? Megadott módja annak, hogy egy akarat, egy meggyőzés, egy fölfogás, egy izlés magát érvényesítse. Elemi, hogy mindenki, aki magában az élet valami értékét érzi, vágyik a hatalomra. A politikus, hogy elveit megvalósíthassa, a tudós, hogy kikutatott igazságait jogához juttassa, a kritikus, hogy annak, a minnek a valódiságát fölismerte, az elismerést megszerezze. Mindenki ki akarja élni a maga életét, be akarja igazolni a maga rendeltetését és ehhez, a benne rejlő energia mérete szerint, de okvetlenül hatalomra van szüksége. Az egyiknek egy pódiumra, a mely hallhatóvá teszi a szavát, a másiknak egy trónusra vagy diktatóri székre, a melyből az egész világ sorsába beavatkozhatik. Minden becsüvés, minden nyugtalanító akarat nélkül születni nem bűn ugyan, de még kevésbé érdem. A legmerészebb vágyak tüzeiben égni, a legnagyobb ábrándozni és a legmagasabb felé törni viszont nem mindig hivatottság, de nagyon föltétele van annak, hogy okvetlenül károsnak, veszedelmesnek vagy bitornak minősíthessék.

Bizonyos megismerések ajánlatosnak ismeretették el az emberiséggel, hogy legyenek született hatalmasok a nagy közösségek sorsának intézésében, mint a hogyan a jogrend örökölhetővé tette a hatalom sok elemmentumát. A pénz is hatalom és ez a hatalom is a bölcsőjébe tétetik mindazoknak, a kik gazdagnak születtek. De a hatalom megszervezése soha se volt olyan merev, hogy teljesen útját vágta volna azoknak, a kik messziről indultak el feléje és a fejlődés szelleme az, hogy a hozzávezető utakat az alkalmasok számára folyton járhatóbbakká tegye. A leggenerálisabb szabadság: a szabad verseny elve itt is egyre teljesebben kiérvényesül. A birtokban levőnek a verseny nyomásában igazolnia kell, hogy méltó az örökségére, különben kihull a kezéből és azé lesz, a ki több erőt tudott produkálni.

Mennyi arany, gyémánt vagy szén hever a

LOVAG WILLERING REZSŐ ALTÁBORNAGY, a budapesti 32. gyaloghadosztály kiváló parancsnoka, ki vitéz csapataival Zborov előtt megállította az orosz offenzívát.

föld alatt olyan helyeken, a hol senkinek eszébe se jut, hogy ilyen kincseket kutasson? Hány ezer Caruso fogja az eke szarvát vagy dolgozik a gyárakban, hányat temettek a tömegsírokba, a ki, ha fölfedezik, szíven tud dalolni, mint a világ legrágább énekese? Hány analfabéta van, a kit ha megtanítanak a betűvetésre, olyan verseket ír, a melyek ezer esztendeig élnek. A mi csodaszép népdalaink hány előmelódija zengő érzezből való sírköve egy-egy nagy daltermőnek, a kinek nevét nem őrzi, csak annyit mond el róla, hogy: fuit? Volt. És hány remeket tépett össze a küzdelme meddőségébe beleroskadt alkotója, mert a fórumra kijutni nem tudott?

Bizonyára ezer meg ezer, mert igazolásul a tragikumra az ellenkezőben is van példa. Látunk sápadtan kitanorogni a színpadról első hőstenort abban a pillanatban, a mikor az a kötelesség szakadt rá, hogy — énekelnie kell. Az emberiség nem hordja állandóan valamennyi

ruháját, mint a hogyan a fejedelmek nem járnak folyton koronával a fejükön. De elérkezik néha a legnagyobb megigazoltatások kötelességének pillanata: a mindenek versenye minde- nekkel. A világ leghatalmasabb embere az orosz császár volt. És Romanov Miklós úgy lendült el a helyéből, mint egy pehely, a melyre ráfújtak. Legális hatalmas volt és igénye a jogában kétségtelen. Senki se mondhatta, hogy tőle ragadta el és senki se hivatkozhatott rá, hogy törvény szerint nála több jussa lenne hozzá. Hogy visszaélt volna azzal, a mivel élnie teljes joga volt, ezzel még nem vádolták, de hogy hatalma síkra szállani a sors ellen, a melyet neki szántak, igenis lett volna, ez kétségtelen. És nem vitázott. Hagyta pehely módjára lefújni magát a trónjáról.

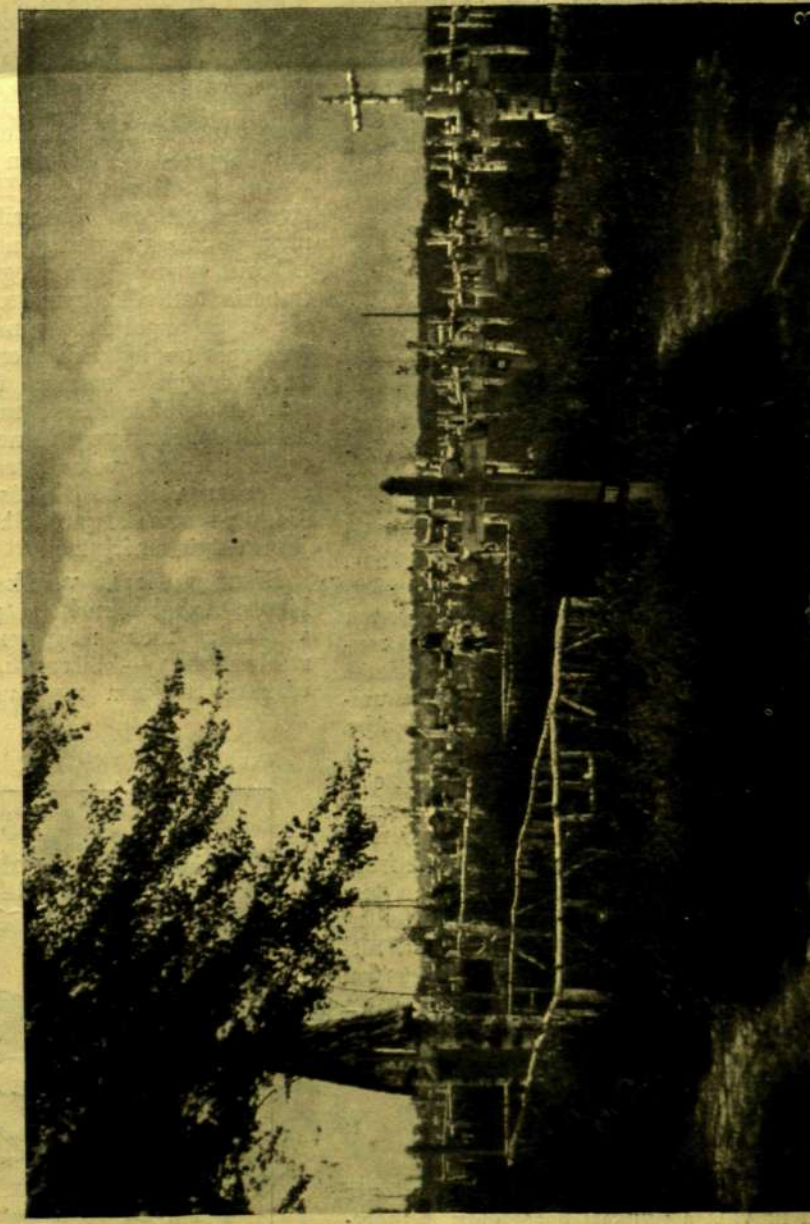
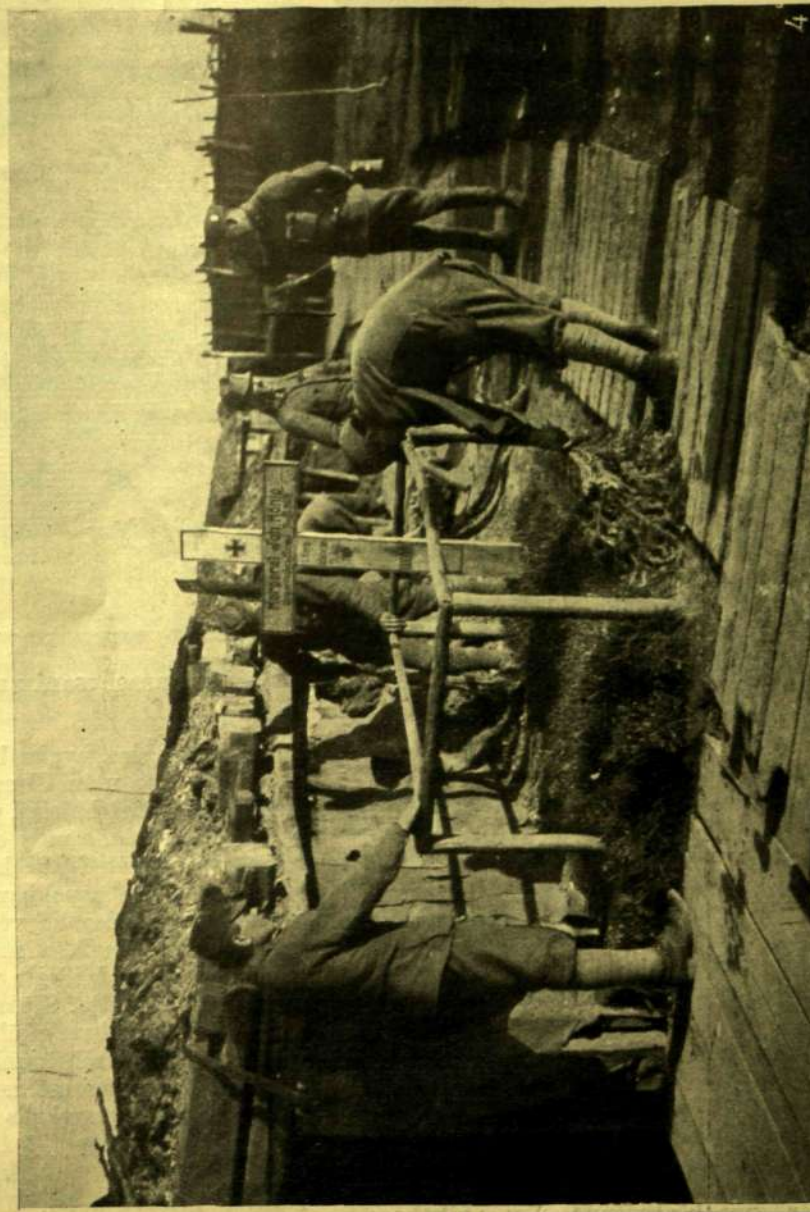
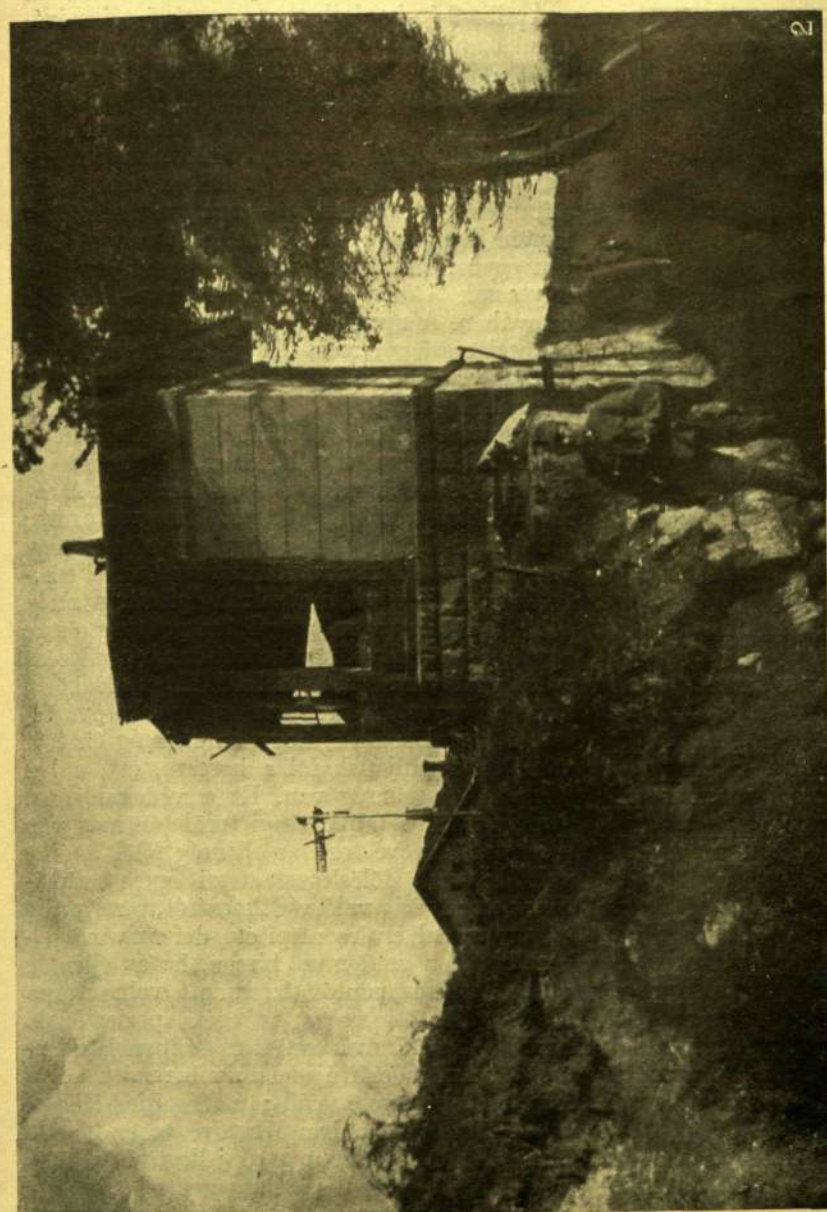
Megnő-t-e vele az alakja, hogy így cselekedett? A lemondás hősenek éreztük-e, a miért a lemondásban a legnagyobbat és a legteljesebbet tudta produkálni? Feje köré, a melyről a jelentékenység glóriája hiányzott, odafesti-e gondolatunk a mártírság koszorúját?... Szó sincs róla. Saját magával a legharmonikusabbnak éreztük, hogy így cselekedett és távozását készleges elosonásnak onnan, a hol a lehető legkényelmetlenebbül érezte magát. Mert nem volt tartalma a hatalom számára, a melynek köntösében a színre ki kellett állania.

De ha imé nem feltétlenül érdem, dicsőség és lelki kiválóság a hatalomról való lemondás, ha ez a hatalom terjedelmében a legnagyobb és jogában a legkétségtelenebb volt is a világon; — lehet-e feltétlenül ez érények ellenkezőjében elítélni azokat, a kik másképpen vagy megfordítva cselekednek és meggyőződött újjakkal markolják az eszközt, a melyek magasba törő akaratuk szerszámjának tartottak? A kik úgy érzik, mindent, az utolsó és még az utolsó túl is meg kell próbálnunk, nem a hatalomért, de benne a hatalomban, mert a próbát csak vele és csak általa tehetik és ha az eszköz kihullt a kezükből, az eszményük is a mélységbe zuhan.

A zsarnokság csak csontváza a hatalomnak, félelmetes, de igazában már halott. Am egy mentséget a történelem a zsarnokok legnagyobb részétől se tagadhat meg. Mind azt hitte, hogy ő és csak ő az, a ki boldoggá teheti a világot. Szöllösi Zsigmond.

A LEGUJABBAN MEGDICSÉRT OZMÁN CSAPATOK KELET-GALICZIÁBAN: GÉPFEGYVER-OSZTAG ÁLLÁSÁBAN.

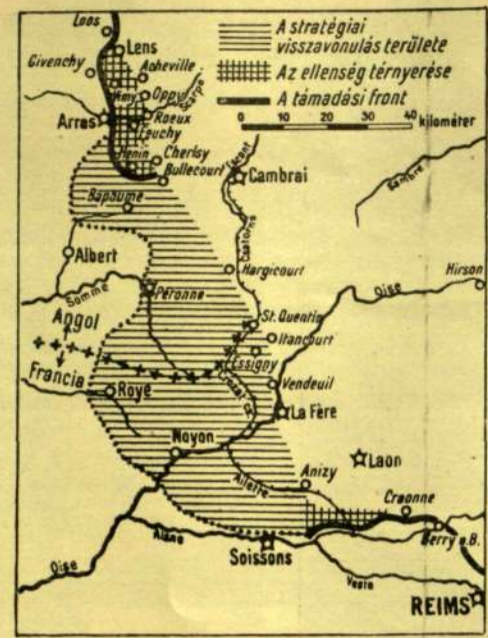
1. Megfigyelő. — 2. Vasúti blokk-ház a jammicezai vonalon állásunkban. — 3. Hőseink nyugóhelye Jammicezban. — 4. Egy honvéd sírja állásunkban Jammicez mellett.

A KELETI LEGUJABB NAGY HARCZOK SZINHELYÉRŐL. — Schmitt Nándor felvételei.

A NYUGATI NAGY CSATÁK.

Az entente 1916. évi nyári hadjáratának kudarcra óta szakadatlanul dolgoztak Anglia, Franciaország, Oroszország és Olaszország azoknak a hadműveleteknek előkészítésén, amelyeknek a végleges döntést kellett volna meghozniuk. Az entente nagy hadüzenet képe már tisztán állhat előttünk. Egységes hadüzenet törekedett az entente, a melynek az lett volna a hatvása, hogy harmónikus tegye a hadműveleteket, az 1916. évi hadjárat tanulságai alapján kiküszöbölje a tapasztalt hibákat és a frontok egymásra való kölcsönös hatását biztosítsa. Joffre marsallnak szánták azt a feladatot, hogy az entente egységes nagy vezérkarának az élére álljon és megvalósítsa az egységes hadüzenetet. Joffre missziójának előfuttatási voltak az Oroszországba küldött francia és angol katonai küldöttségek és a Pétervárt februárban és márciusban megtartott konferencia. E tanácskozásról hivatalos kommunikékat is adott ki, a mely jelentette, hogy gyakorlati megoldást találtak a szövetségesek katonai, politikai, ipari, gazdasági és pénzügyi együttműködésének még szorosabbra való fűzéséhez. «A konferencia — jelentette a hivatalos Pétervári Távirati Ügynökség — arra is törekedett, hogy a hadviselés vezetésében tökéletesebb tegye az egységességet, országon szervezésével megszilárdítsa; célszerű intézkedéseket rendelt el a szövetségesek erejének helyesebb megosztására, összeköttetésük javítására és erőiknek valamennyi segítő forrás igénybe vételével való alapos kihasználására. A pétervári konferencia hatáson járult hozzá, hogy az ellenséget valamennyi arcvonalon körülzárhassuk és ezzel olyan föltételeket teremtsünk a harcra, a melyek a győzelem óráját közelebb hozzák.» A közös offenzívát márciusra tervezte az entente. A nagy terv általánosságban véve ez volt: az oroszoknak a kárpáti arcvonalon kellett volna támadniuk; ezt ártuk el a február 23-án és 24-én a Tatárszorosnál intézett rohamok, a melyeknek céljáról a német vezérkar egy közleménye úgy nyilatkozott, hogy itt akarták előkészíteni a tavaszi és nyári hadműveleteiket, a Magyarországi területére való későbbi betörésére. Még jobban föllebbentette a fátlyot az oroszok terveiről a mesi canestii szakaszon rendezett előretörések. A rohamok után nyilvánvaló volt az orosz hadüzenet koncepciója: kárpáti frontunk fölgöngyöltésére, a Máramarossziget—Beszterce-vonal elérésére törekedtek; e nagy támadás megindítása pedig lehetővé tette volna számukra, hogy a román fronton is offenzívát indítsanak és a román sikságot visszafoglalják. Minthogy a Máramarossziget—Beszterce-vonal egyúttal az Erdély elleni támadás kulcsa is, a nagy koncepció egészen világosan állhat előttünk. Természetes, hogy a nagyszabású orosz offenzíva jelentősen megkönnyítette volna a többi hadszínterén való entente operációkat; a számítás nyilván az volt, hogy a központi hatalmak stratégiai tartalékait az orosz haderő szívja magához. A Macedon-fronton Sarrail márciusban meghiusult terveit árulták el a célt. Az entente azt remélte, hogy a nisi kerületben lázadást rendezhet: a seregek visszavonulásakor elásott fegyvereket, ágyúkat és a hozzájuk való municiót néhány visszazivárgott komitási útra fölásta és az otthon maradt lakosság között osztotta szét. E komitási szervezettel remélte az entente elérni, hogy elvágják a nisi vasútvonalát és hogy ezzel egyidejűleg Sarrail nagy offenzívája áttörheti a német-bolgár frontot. Az offenzíva gyorsan összeomlott, a tervezett lázadást hamarosan elnyomták; a fellelő, szinte ábrándszerű céll, hogy Sarrail a nisi fölkelőkkel egyesüljön, szapannaburókszerűen szét pattant. Az olaszok kijelölt feladatát a tizedik Isonzo-csata demonstrálta: Cadornának a Triszt és Laibach felé való áttörésre kellett volna törekednie.

1917. április 9-én kezdődött meg az entente nagy offenzívája a nyugati harcsteren, a melynek, mint azt Haig tábornagy még a tél folyamán hangoztatta, az volt a kitűzött célja, hogy többszörösen áttörje a német frontot és a német hadseregeket megsemmisítő vereségben részesítse.

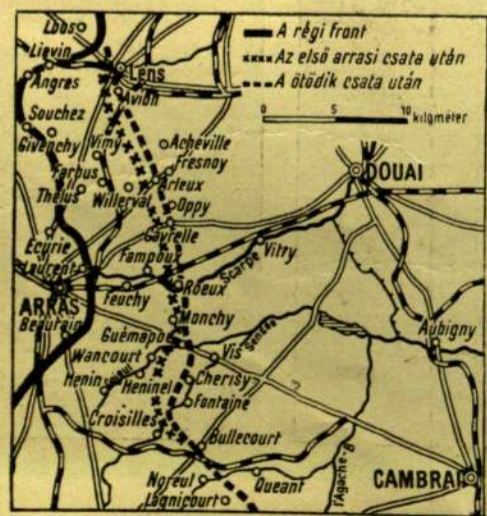

AZ ARRASI CSATÁK DÉLI SZÁRNYA.

És április végére, nyolcz hatalmas nekirohanás gyors lezajlása után Clemenceauól, Franciaország ragyogó tehetségű publicisztájából még kitör a keserűség, a mely az egész francia közvélemény érzését fejezi ki: «Mindenki tudja, hogy az utolsó napokban történt támadások csupán végső jelenetei voltak egy sokkal nagyobb offenzívának, a melynek előkészületeit Hindenburg annak idején visszavonulási manővereivel fölborította. Szükséges volt-e, hogy — tekintettel az ellenség üldözésének lehetetlen voltára — fejjel rohanjunk a falnak? Hindenburg visszavonulása csaknem teljesen meghiusította a francia terveket.»

Szükséges volt-e? — veti föl a kérdést Clemenceau. Az entente-hadvezetőségek számára a helyzet a lehető legkritikusabb volt. Hindenburg stratégiai visszavonulása, több hadosztályának szabadabb válása, a német haderő stratégiai tartalékainak a nyugati fronton való jelenléte mind azát fenyegette, hogy a németek kezdhettek offenzívát. A tengeraltjáró háborúval kapcsolatban egészen logikusnak látszott az a föltevés, hogy Hindenburg az inicitívát elragadására törekszik és azt a célt tűzi maga elé, hogy egy nagy nekilendüléssel mozgóháborút provokáljon, megszakítsa az angol és francia haderők egymással való összeköttetését és az angol harcavonal északi szárnyát a tengerparton hátrább szorítsa, hogy a német tengeraltjárók számára új bázisokat teremtsen. Az angolok talán nem is ok nélkül riadozhattak Calais fenyegetésének lehetőségétől, a mi egyet jelentett volna azzal, hogy a Manchesatornán való közlekedés biztonsága fölborul és így a tengeraltjáró háború kiszámíthatatlan jelentőségű lökést kap.

Bármilyenek is voltak az eshetőségek, — hiszen mindezeknek a problémáknak megvitatására most még nem áll elegendő adat rendelkezésre — bizonyos, hogy az angolok a csaknem teljesen meghiusult nagy offenzívá-

AZ ARRASI FRONT.

ból meg akarták menteni azt, a mi menthető és egyúttal az inicitívát elragadására törekedtek.

Április 9-én kezdtek meg nagystílusú offenzívájukat az arrasi fronton; az arrasi csata vezette be az entente tavaszi offenzíváját. Az eredeti tervek szerint az angolokkal egyidejűleg a francziáknak is meg kellett volna kezdeni rohamtámadásaikat; az együttes offenzíva messzire irányuló végcélja nyilván az volt, hogy a francia-angol haderők, — a melyek, mint térképünk illusztrálja — St.-Quentin előtt kapcsolódtak egybe, Maubeuge vidékén egyesüljenek és folytassák előnyomulásukat Namur—Lüttich irányában. A mivel Joffre oly sokszor biztatta Franciaországot, most Haignak és Nivellenek kellett volna végrehajtani: a német hadakat visszazúzni a Rajnáig.

Az arrasi offenzívát Hindenburg és Ludendorff fölkészülve várták. A német haderő a Siegfried-állásokban fogadta az ellenséget. A német védelmi taktika gyökerestül megváltozott; a Siegfried-állások titka: hogy elvetette az egy vonalhoz kötött merev védelmi rendszert, e helyett egy olyan védelmi zónát épített, a mely több kilométeres mélységű terepet fog össze egységes pozícióvá. A védelmi zóna berendezése valóságos várszerű, földalatti alagutak kötik össze az egyes állásrészeket és így lehetővé teszik a tartalékoknak, hogy az ellenség tűztől védetten vonuljanak föl a harcra, ott, a hol jelenlétükre szükség van. Ez a védelmi zóna, a mely minden talpalattnyi területen meg van erősítve, lehetővé teszi az ellenség fölkeése elől való kitérés, fölöslegessé teszi egyes terület-sávok mindvégig való védelmezését, a mi pedig az egy vonal elvére alapított defenzívánál elkerülhetetlen volt, mert hiszen, ha az ellenség ott, a kritikus ponton be tudott volna törni, urává válhatott volna az egész pozíciónak. Mindez az 1917. évi tavaszi csatákban Hindenburg és Ludendorff új defenzív berendezése folytán feleslegessé vált; a Siegfried-állások konstrukciója azonban lehetővé tette, hogy a csata állandóan félig mozgó jellegűvé váljon. az ellenséget elvonja tüzéségek oltalma alól és a nyílt terepen való ütközetre kényszerítse. Az egy vonalhoz kötött merev védekezési rendszer idején egy-egy offenzíva leküzdeheti betégek tartott; az új defenzív berendezés folytán napok alatt dönt el egy-egy áttörési csata sorsa.

Igy vált lehetővé, hogy az ötször megismélt arrasi csatát csodálatosan rövid idő alatt nyerték meg a németek, így vált lehetővé, hogy a francziák háromszoros offenzíváját megállították. Az első arrasi csata kilenc napig tartó páratlanul nagyarányú tüzéségek előkészítésével indult meg. A német főbb pozíciók rommá lövésében már résztvettek az új típusú amerikai ágyúk is; a 20 kilométeres fő támadási fronton négyezernél több angol ágyú ontotta a vasést. A gyalogsági támadás 20 kilométeres fronton indult meg. Addigra már minden készenlétben állott az angol front mögött is. Haig külön üldöző hadsereget szervezett, a melynek a front áttörése után a német haderőket szét kellett volna szórnia, hogy így a front fölgöngyöltése is megvalósuljon. Az első megrohanás impozáns erejű volt: az angolok helyenként öt kilométer mélyen is benyomták a német frontot. Az első csatában rettenetes küzdelmet Ludendorff napjelentése néhány plasztikus szóban rögzítette meg: «az angoloknak kemény harc után sikerült az Arrastól kiágzó utakonál a német állásokba benyomulniok, de áttörniök nem sikerült. Két német hadosztály, a túlerővel szemben való szívós ellenállásban tetemes veszteségeket szenvedett.» Az első arrasi csatában az angolok nagyon tekintélyes hadiszákmányra tettek szert; 14,000 német foglyot ejtettek, 194 ágyút, 94 futóárok mozarat 1250 gépjegyvert zsákmányoltak. Ezek a számadatok eléggé illusztrálják, hogy a németek az első csata során tagadhatatlanul nagy veszteségeket szenvedtek; a csata első napjaiban a helyzet módfejt kritikus volt. Ha az áttörés mégsem sikerült, ez a német csapatok nagy harci fölányának köszönhető. Hadd illusztrálja néhány számadat, milyen óriási romboló munkát végeztek a német pozíciókban az angol ágyúk. Kellaway, az angol minieziós miniszterium parlamenti államtitkára közölte az angol alsóházban, hogy a brit offenzíva első hetében 15 centiméteres és ennél nagyobb kaliberű gránátokból kétszer annyit használtak föl, mint a Somme-offenzíva első

hetében. A Somme-csata volt addig a háború legnagyobb erőfeszítése, — most, 1917-ben, önmagukat is kétszeresen multák fölül az angolok! És, — hogy képet lehessen alkotni az arrasi csata óriási arányairól — hadd jegezzük ide mindjárt Kellawaynek azt a másik adatát, hogy az arrasi offenzíva második hetében az angolok hat és félszer annyi gránátot löttek el, mint a Somme-csata második hetében. Mégis, minden erőfeszítés haszalan volt; a végcélit nem tudták elérni az angolok. Négynapos óriási viaskodás után az angolok kénytelenek voltak harci szünetet tartani; az első nagy offenzíva meghiusult. A tényerést, a melyet elérték, térképünk világosan szemlélteti. Két angol hadsereg küzdött ezen a harci területen: Sinclair Horne és Allembly tábornokok seregei.

Nivellenek, a francia főparancsnoknak tulajdonképen már akkor kellett volna megkezdnie az offenzívát, mikor Haig indult el a német állások ostromára és meghódítására. A francia offenzíva azonban késétt; utóbb derült ki, hogy miért: rosszul készítették elő az offenzíva szervezését, úgy, hogy a meghatározott időpontra nem állott minden készenlétben. Ezért azután a tüzéségek előkészítését megkezdését el kellett halasztani. Tíznapos óriási arányú tüzelő-előkészítés után azonban április 16-án hajnalban Nivelle kiadta a parancsot. Ennyi volt az egész: «Tűztek, altűztek, katonák! ültök az óra!» És április 16-án dében Ludendorff, a német nagyvezérkar első főszállásmestere már jelenti is: «Az Aisne mellett a nagy háborúnak és a világtörténelemnek egyik legnagyobb csatája folyik.» Négven kilométeres fronton indult meg iszonyú erőnek mélyen tagozott gyalogsági támadása. A mint Ludendorff napi jelentésében írta; a harc nem egy vonalért folyt, hanem egy egész, mélyen tagozott erődítési zónáért; a harc célja pedig: az ellenséget súlyos, véres veszteségek árán gyöngíteni, a saját eleven erőket pedig még hadiszer elvesztése árán is kimélni. Másnap, április 17-ikére — szintén megkészenen — megindult a nagy csata a champagnei arcvonalon is, 20 kilométeres fronton. Ebben a harcban, a melynek Micheler tábornok volt a csoportparancsnoka, harmincz francia hadosztály vett részt; a melyeket a Somme-csata befejezése után képezték ki az áttörési támadásra és a remélt üldözési menetelésekre. A nagy offenzíva hatodik napján azonban Ludendorff már jelentheti: «Franciaország reményei nem valósultak meg.» Térképünk — német hivatalos adatok nyomán — világosan szemlélteti, mi volt Nivelle generalisszimusz hadüzenete. Berry au Bacnál egy francia hadtestnek kellett volna áttörnie és meg ugyanaznap Prouvais—Provisent vonalát elérni, a Courcyra álló hadtestet azt a parancsot kapta, hogy Bermericourt—Amenancourt vonalát elérje, ezután pedig kelet felé forduljon. A Brimontnál álló hadosztálynak délre kellett volna csatlakoznia az Amenancourt-t elért hadtesthez, míg a Champagneban a Prunay—Prosnes-vonalon kellett volna kieroszakolni az áttörést, végül pedig a német front megingatása után a craonnei szárnyon álló haderők kaptak parancsot a föltevés szerint már amúgy is meglazított német haderők áttörésére. Ilyenformán tehát a francia hadüzenet sikere ezen a Brimont és Prosnes között álló német erők bekerítése teljesse vált volna és Nivelle üldöző hadserege megkezdhetné volna munkáját. A terv nagyszabású volt, de — mint a német hadvezetőség kritikája megjegyezte — nagy hibája volt: ha a remények nem teljesednek be mindentűt egyformán, összeomlik. A támadási front összesen 60 kilométer volt, a főhadműveletek azonban tulajdonképen csak 30 kilométer szélességben játszódtak le; ezekre a hadműveletekre összpontosított Nivelle 30 hadosztályt. Térképünk világosan szemlélteti: ott, a hol a francziáknak át kellett volna törniök, még minimális eredményt sem értek el. Az első Aisne—Champagne-csatában csak a craonnei szakaszon és a champagnei arcvonalon szorították hátrább a németeket, 30 kilométernyi szélességben és a legnagyobb mélységben öt kilométernyire; a champagnei támadási front szárnyain és a craonnei szakaszon azonban a francia tényerés alig tesz ki egy kilométert. A francziák zsákmánya természetesen jelentékeny volt és 20,000 foglyot ejtettek, 175 ágyút, 119 lövész-árokmozarot és 412 gépjegyvert vettek el a németektől.

Mire Nivelle offenzívája eldőlt, Haig megkezdte a második arrasi csatát. Az együttműködést újra nem tudták az entente-seregek biztosítani. Április 22-én kezdődött a második arrasi csata; hatnapos tüzéségek előkészítés előzte meg. A gyalogsági támadások azonban ezúttal harmincz kilométeres fronton indultak meg. Az angolokra azonban meglepetést várt: a németek az első csata után észrevétel nélkül kiűrtették a Lenstől Roceuxig terjedő frontrészt, a mely nyugat felé türemlett be és így alkalmat adhatott volna az ellenségnek oldalozó támadásra. Ez a második csata már csak három napig tartott; a fölökést ezúttal a Scarpetól délre akarták végrehajtani az angolok, Haig tábornagy ide csoportosította át üldöző hadseregét. Hogy milyen messzemenő céljai voltak az angol hadvezetőségeknek, bizonyítja a lovasság harcbeveteése; újra a német front áttörését és üldözését remélték elérni az angolok. A második csatát azonban a németek már teljes készsüléssel fogadták; a csata második napján ellentámadásra mentek át, hamarosan érezhetővé vált a stratégiai tartalékok közbelépése. Az angolok még minimálisnak nevezhető tényerést sem tudtak produkálni. Haig azonban nem nyugodott bele a döntésbe: április 28-án új rohamra indult. Újra harmincz kilométeres fronton ke dté meg a gyalogsági támadásokat. Egyetlen nap alatt újra elődt a csata; Anglia megint vereséget szenvedett. A német állások előtt az angol holttestek dombjai heverték.

Az entente azonban mindenáron döntést akart provokálni: április 30-án Nivelle indult új offenzívára. Végre meg tudták volna teremteni az angol-francia hadseregek az együttműködést, tragikumuk azonban ezúttal az volt, hogy a hatalmas angol roham egyetlen nap alatt porlódott szét és így a hadműveletek megint széttagolódtak. Tizenegy kilométeres fronton indult rohamra a Champagneban a francziák, Prosnes és Auberive között, támadásuk azonban egyetlen nap alatt megtört.

Május 2-án, négy napi szünet után az angolok újra összeszedelőzködtek az arrasi csataterén. Ez a rohamuk is balul ütött ki: estére a németek tökéletesen visszaverték minden támadást; Haignek újra szünetet kellett tartania, annak ellenére, hogy óriási, 300,000 főből álló hadsereget összpontosított. Hat borzalmas erejű roham zajlott le ezen a csatánapon; az angolok minduntalan visszavágtak meggyöngült hadosztályaikat és új divíziókat vetettek harcra. A német tüzéség grandiózus módon dolgozott; tűzhatása olyan páratlan volt, hogy az angol tömegek e tűzhullámokon nem tudtak keresztülförni. Ludendorff hadijelentése nüzken jegezte föl erről a napról: a német gyalogság tartalékok bevonása nélkül harcolt. Az angolok tényerése minimális volt: az Orechille és Oppy közötti keskeny szakaszon és Cherisy szakaszán tudtak előbbrehatolni, a Fresnoynál kidolgozott éket

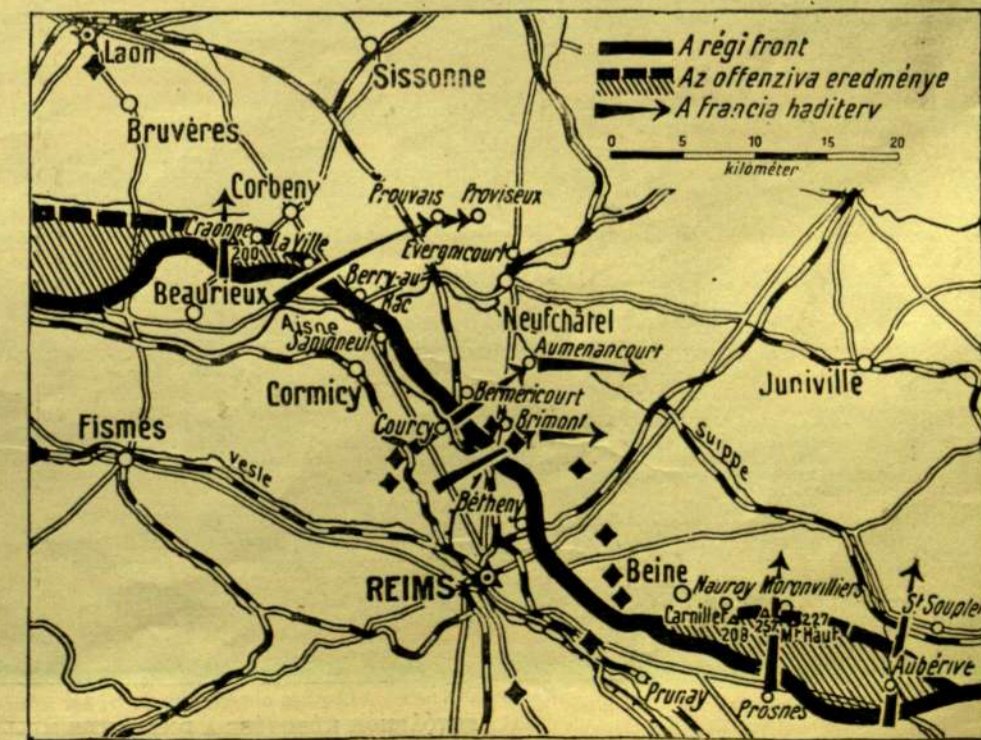
azonban a németek egy ellentámadása újra visszanyomta.

Május 4-én a francziák kezdtek új csatát. Ez a csata csak előfutára volt a másnap megindított nagy offenzívának. Május 4-én a francziák négy hadosztályal újra megkísérelték az Aisne és Brimont között, hogy az április 16-iki csatában kitűzött céljukat elérjék; csak néhány száz méternyi, a térképen föl sem tűntethető mélységben tudtak előrehatolni. Prosnestől északra szintén meghiusult több francia hadosztály áttörési kísérlete; Craonnenál ellenben sikerült a Mont d'Hivert elfoglalniok. Ennek a részletsikernek a kimélyítésére törekedtek másnap, a mikor 200,000 főnyi hadsereg indult rohamra a Chemin des Dames ellen. Ez az út, a mely két magaslati szegély között húzódik, azon a vonalon fekszik, Craonnenól kiindulva, a hol a francia offenzíva szélességét térképünk megjelöli. Május 5-én az Orillette-patak és Craonna között 35 kilométeres fronton támadták meg a német állásokat a francziák. A Chemin des Dames északi szegélyéig előre tudtak ugyan hatolni, itt azonban megállították őket a német tartalékok. Az áttörés újra meghiusult.

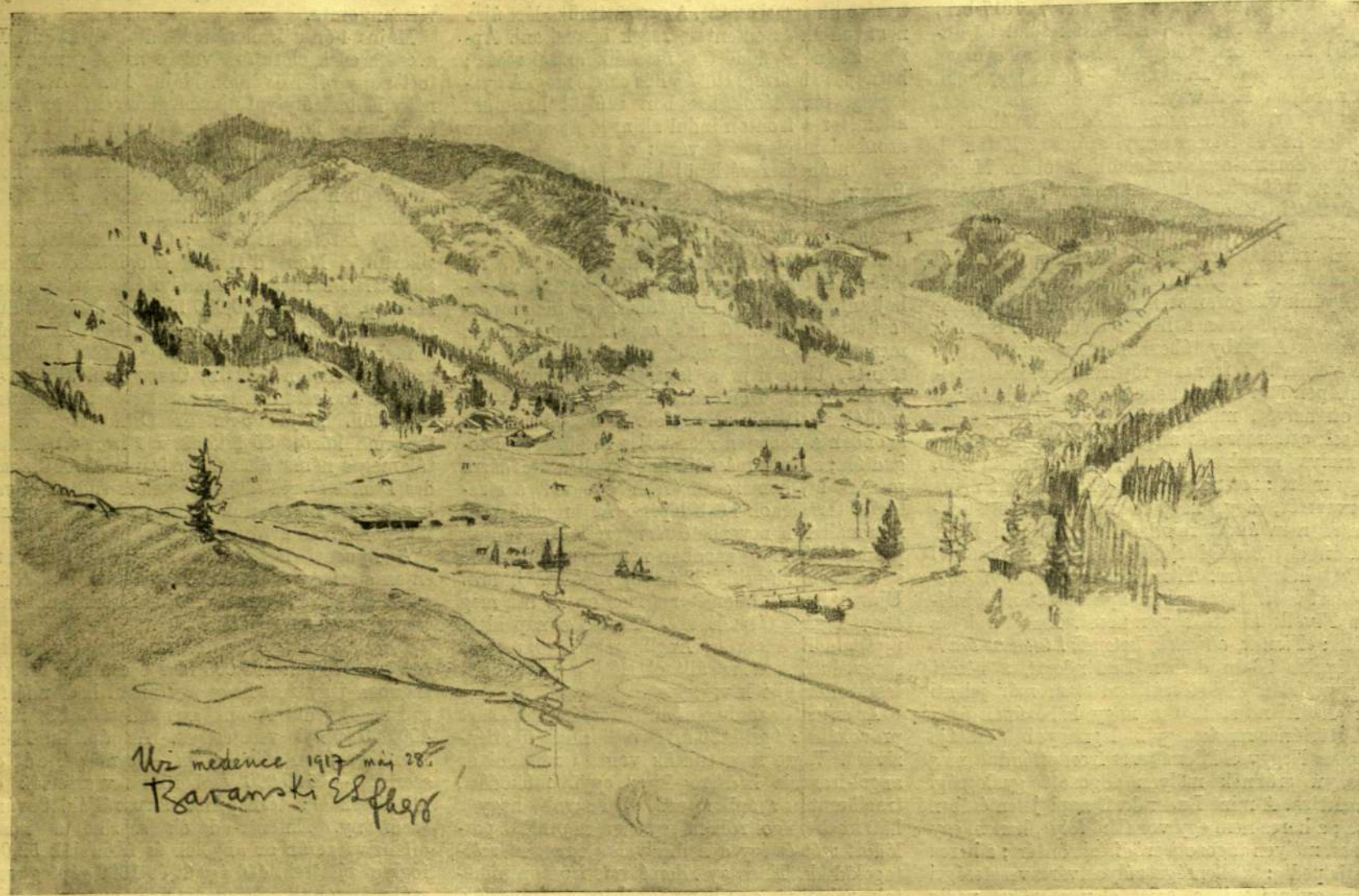
A nyugati harcsteren megindított tavaszi entente-offenzíva utolsó hullámsza az ötödik arrasi csata volt, a mely május 11-én indult meg és május 12-én fejeződött be.

Hivatalos német adatok az entente veszteségét e csatákban 400,000 főre becsülik; föl kell azonban jegeznünk, hogy egy angol haditudósító szerint egyedül Anglia szenvedett több, mint 400,000 főnyi veszteséget. Az április 16-iki Aisne-csatában a francziák — semleges adatok szerint — 160,000 emberüket veszítették el. Mit értek el: térképeink illusztrálják. Sovány eredmény. Entente-adatok szerint a közös offenzíva során az angolok és francziák 52,000 foglyot ejtettek, 446 ágyút és 1000 gépjegyvert zsákmányoltak. Mindenesetre nagyon tekintélyes szám; kétségtelen, hogy az óriási küzdelem a német hadsereget is kemény próbára tette. Ugyancsak entente-adatok szerint a németek 35 hadosztályból álló stratégiai tartalékuk javarésztét kénytelenek voltak igénybe venni; ez az adat azonban némileg túlzottnak mondható. A mi pedig a fogolyzármókat a zsákmányt illeti: figyelembe kell venni, hogy a tavaszi offenzíva során az angolok 44 hadosztályt, ezek közül 12-öt másodizben vetettek harcra, a mi 700,000 embernek felel meg, a francziák pedig 400,000 főnyi haderőt zúdítottak a német állások ellen: 53 hadosztályt. Mire elérkezett a nyár: Franciaország hadügyminisztere kénytelen volt kijelenteni, hogy Franciaország nem kezd több offenzívát az amerikai segítség megérkezéséig, — az elvérzésnek kell-e frappansabb dokumentuma? A «vérivő Nivelle» — a hogy a volt generalisszimusz a francia katonák elneveztek — már nem főparancsnoka többé a francia seregeknek.

Jákó János.

A HAI GYALOGSÁG TÁMADÁSAK TEREKÉJE.

AZ UZ MEDENCE A KELETI KÁRPÁTOK ROMÁNIAI OLDALÁN.

FUTÓÁRkok KÉSZÍTÉSE A DNYESZTER MELETT.

AZ OROSZ-ROMÁN HARCZTÉRÉRŐL. — Baranski E. László rajza.

TÖRÖK SÁTOZTÁBOR A GALICZIAI FRONTON.

TÖRÖK KATONA-ZENESZÉK PRÓBÁJA BARAKKJUKBAN.

A LEGÚJABB OROSZ HARCZOK SZINTERÉRŐL. — Zádor István rajza.

NYARALÓ BUDAPESTI GYEREKEK A SVÁJCI EINSIEDELNBEN.

(Középen Pálffy gróf, Musulin báróné, az osztrák-magyar követ neje, Einemné, s a zászló mellett Tallián báróné, a magyar gyermekesapat vezetője.)

A MARQUISNŐ SZERELMES LEVELEI.

Ira BRAUN LILY.

(Folytatás.)

Montbéliard Frigyes-Jenő herceg Delphinehez.

Páris, 1786 augusztus 2.

Azt kérde, engedj-e a St.-Cloudba való meghívásnak. Szerelmem, a felelet már benne van, ha kérded. Ne hazudjunk egymásnak kiméletestől; ez volna a kezdete a szellemi elválásnak. Szerelmünk ránehezedik az örömtelenség, titkos találkozásainkon a büntudat jegye. Utazzál nyugodtan, szegény kedvesem, talán tőlem távol könnyebben lélezel.

Ma reggel egy verset láttam Páris falaira kiszógezve, a melyben boldognak mondják a birkákat, melyeknek pásztora kerítést csinál köréjük, hogy a rókák és farkasok ne ijesztgethessék őket. De hátha a farkasok maguk csinálták a kerítést, hogy nyugodtabban mehessék a birkákat s ne kelljen félniök a szemfűes pásztortól, az őrző kutyáktól? A vers pontja ez: Mik vagytok ti? ... Szegény párisiak.

Nekem úgy tűnik, mintha mi ketten is ezek közé tartoznánk.

Guibert gróf Delphinehez.

Páris, 1786 augusztus 20.

Drága Marquisnő! Csak most tudtam meg, hogy Páris fölérele St.-Clouddal. Rossz ómen, mondanám, ha bárki másról volna szó, nem Önörl. Mert a ki ma az udvart keresi, holott nem kell neki, az az ő pártjához tartozik.

Nyilván más képet fog most kapni a király normandiai utazásáról, mint a melyet én festettem Önnek: fehérruhás leánykák, meghatottságtól síró parasztok, éljenző tömegek, férfiak és nők, a kik boldogok voltak, ha az uralkodó ruhájának szegélyét megcsókolhatták. Így látja minden fejedelem az alattvalóit, még akkor is, ha már mindegyiknek ott volna titok-

ban a tör a köpenyében, hogy mellébe döfjék. A koronának és az egyháznak, ha minden fényüket kifejtik, egyforma igéző hatalma van. A misztikus varázs, a mely őket körülveszi, még a hitelenekre is hat.

Azoknak az ezredeknél is, a melyeket a király megszemlélt, csak szép egyenruhát látta. Hogy ugyanannak a népek a tagjai vannak bennük, a melytől gúnydalokkal üldözi minden korszakban és mindenben okosodik, a mi a kormánytól ered, hogy a helyzetükkel és Franciaország helyzetével való elégedetlenség ép úgy elragadta a tiszteket, mint a közlegényeket, és a hadsereg, a melyet kevéssel ezelőtt még attól kellett félni, hogy nem lesz harcoképes az ellenség előtt, mivel a vezetői túlsokot mulatnak, most annak a veszélynek van kitéve, hogy szembeszáll a hadurával, — mindezt nem látja meg egy király sem.

Brestben, — a mint olvasom — emlékszobrot akarnak XVI. Lajosnak állítani, — még a nagy király idejében is az utókorra hagyták az ilyet; talán most azért olyan sürgős, mert az utókor esetleg elfelejtheti? Calonne úr úgy fogja neki beadni, mint alattvalói hűségének jelét, holott pedig csak némely címekre sóvár polgár szervilitása.

Okosságától és királyhűségétől azt remélném, hogy Mária Antoinetténél alássa a Polignacok befolyását, ha nem volnék arról meggyőződve, hogy az ő népszerűsége a Rohan-pör és Saint-Cloud megvásárlása óta — egy millió egy új kastélyért, holott Páris népe az általános drágaság miatt nem ehetik húst! — végleg elvesztett.

St. Gèneviève templomában a minap új portált avattak fel, melyet a királyné adományozott; olyan pompás, hogy az Uristent, ha házában legjobb helyét akarnák neki kijelölni, az ajtó elé kellene ültetni. A nép körülállta és a leggonoszabb élceket csinálta rá: «Az osztrák nő kezet ajándékoz nekünk, mi majd hálából udvariassan kivesszük rajta.

St. Étienne, a ki a jeknetrel véletlenül jelen volt és sietett jegyzőkönyvecskéjében

megörökíteni, nagyon sajnálta, hogy oly hamar nélkülöznie kell Önnek a társaságát. Szalonjában új passzió uralkodik, mindenki egymással vetekedve igyekszik egy történetet kitalálni ugyanazon témáról: a szerelmi tébolyról. Ő maga mindenkit felülmúlt «A senarti erdő bolondja» című elbeszélésével.

Mivel legközelebb előadást kell tartanom a királynak a hadsereg reformjának a haladásáról, remélem, még látni fogom St. Cloudban. Nincs ott számomra semmi más személyes vonzóerő. Még a becsüvégyam sem tudja, meddig megy dicsőségyszámba a kielégítése.

Montbéliard Frigyes-Jenő herceg Delphinehez.

Páris, 1786 augusztus 27.

Szerelmem. A meglepő hír a rendek összehívásáról, a melyet közölsz velem, arra kényszerít, hogy vidékre utazzam. Mivel a rendek összegyűlésétől rengeteg sok függ, minden erőmet meg kell feszítenem, hogy az én környékemen befolyással legyek a hangulatra. Közlésedet természetesen nem használtam fel, de azt hiszem, mégis hamarabb fog nyilvánosságra jutni, semmint Calonne úr kíváná. Ő rá nézve a rendek gyűlése a szalmaszál, a melybe a fuldokló kapaszkodik, mert az adójavaslatok, melyeket indítványoz s a melyektől te könnyen felfolbanó lelkesedésben a világ üdvösségét várod, nem egyebek, mint édes ostya, a melyben Franciaországnak, e nagy gyermeknek a deficit keserű orvosságát beadják. Mindazáltal üdvözlöm a dolgoknak ezt a fejleményét, világosságot fog hozni és ez — még ha borzasztó volna is — jobb, mint az örökös homály állapota.

Hogy a marquis minden erejéből ellene szegült és még a királyi kegy elvesztésétől sem riadt vissza, az tökéletesen érthető. Az ő szemében a hivatkozás valamely testületre, még ha az ő osztályának testülete is, engedmény a közvélemény számára; az ő szemében a reformok s mindenekelőtt a nemesség adómentességének a megszüntetése fegyverletétel a harmadik rend előtt. Azt is hiszem azonban, hogy ő az

elsők egyike, a kinek a deficit nyilvánosságra hozatalától félnie kell, mert sokkal szorosabb érdekeltége van a nagy bankokkal, semhogy egy általános pénzügyi tönk ne érné őt is.

Talán — és ez a remény megszárdítja erőmet az eljövendő harcra, — szabadon boesát tégedet, mikor már nem lesz szüksége örökösre.

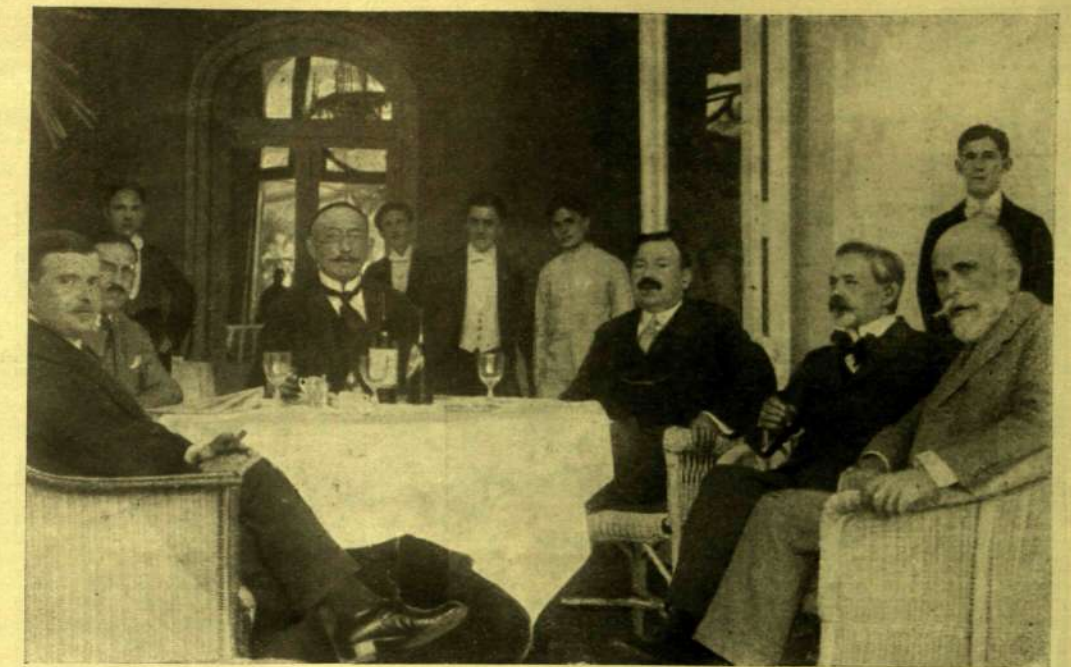
Levelezésünk jobban meg lesz nehezítve, mint valaha. A marquis politikai állásfoglalásával szemben való nyílt ellenségeskedésnek meg lesz a hatása azon a keskeny területen, a mely Montbéliardt Montjoietől elválasztja s ez annál inkább fokozni fogja irántam való haragját. At tudod velem együtt érezni, szerelmem, hogy ez az ellenségeskedés belőleg felszabadít engem? Jöjjön: a mi jönni akar, mi egyesülve maradunk, még ha elérhetetlennek látszunk is egymásra nézve. Elnémulni tudni a nélkül, hogy elvesztesztek egymást, ez a szerelmem próbaköve.

Gróf Chevreuse Guy Delphinehez.

Saint-Cloud, 1786 szeptember 3.

Hogy Ön is el tudott minket hagyni, legszebb Delphine! Mert ezúttal ez annyi, hogy elhagyt minket! A királyné, a ki az utolsó audienciákor valóban királyilag viselte magát, rámosolygott Önre, mikor jött, saját kezével akasztotta nyakába a láncot az arczképevel, a mely annak a bizonyítására való volt, hogy a marquis magatartásával nem azonosítják az Őt, a távozásakor azt suttogta: «viszontlátásra!» — és felzokogva vetette magát Lamballe karjaiba, mikor az ajtó bezárult Ön mögött.

Őn aztán a királyi gyermekekhez ment. Csakhamar kijött a dauphin lassan, elgondolkozva felsége anyjához; sötét szemei kérdőleg pillantottak ki keskeny arczcskájából, hozzáemelte kicsiny, sápadt kezét. «Azt hiszem, —

SÜKRI BEY, TÖRÖK KÖZOKTATÁSI MINISZTER BUDAPESTEN. (Ebből után a Duna-palota szállóban.)

mondotta fejesóvála, — Montjoie marquisnő sirt.

Szükség volt annyi könnyre, bájos barátnóm? Nem ez volt az alkalmas pillanat, hogy — itt maradjon, mialatt a marquis távozik? Mikor egy évvel ezelőtt gyermeke születésének híre eljutott hozzánk, mikor aztán a marquis apai büszkeséggel eltele beszélt fiáról és örököséről, előttem mindjárt tökéletesen nyilvánvaló volt, hogy Ön nem tett egyebet, mint a kötelességét. De most már fel van mentve alóla. Jöjjön vissza,

legszebb marquisnő, mielőtt a szakadék közöttünk áthidalhatatlanná válik.

Jelszavam marad: «életem a királyé, szívem a hölgyeké», legyen könyörület és ne adjon arra okot, hogy a második mondat harcza kerüljön az elsővel.

Guibert gróf Delphinehez.

Páris, 1786 szeptember 4.

Tisztelt Marquisnő Asszonyom. A Montjoie-család menekülésszerű sietséggel hagyta el Páris. Pedig olyan érdekes volna Önrel az utóbbi idő jelentőségteljes eseményeiről beszélgetni.

Calonne urat a szükség olyan lépésre kényszerítette, a mely bizonyos körülmények között az alkotmányos fejlődés kezdete lehet, — persze nem ő vele, hanem ő ellene. Neckerék körében csak az a súlyos aggodalom uralkodik, hogy ő, a kit csak pillanatnyi gondok hajtának és pillanatnyi sikerek kápráztatnak, elég botor lehet arra, hogy olyan módon leplezze le a pénzügyi helyzetet, a mely csak arra való, hogy alássa a kormány tekintélyét. Necker, — ezt bizalmasan közlöm Önrel, a kivel szemben annak idején annyira tartózkodás nélkül beszéltem az akkori miniszter ellen, — négysem közt közölte velem, hogy teljes tudatában annak, a mit tesz, az 1784-iki számadásban elleplezte a valóságot s most ebben az irányban a legkomolyabb aggodalmi vannak.

Tud valami pontosabbat erről?

Talán még lehetséges volna, ha idején meg lehetne szerezni a szükséges értesítéseket, következményeikben veszedelmes eseményeket feltartóztatni. Írjon nekem, kérem, legközelebbi terveiről is. Frobergben marad a rendek gyűlése? A szolgálat valószínűleg Elzászba visz és nem mulasztanám el, kezét esőkolni Franciaország legszebb asszonyának.

Gaillard Lucien Delphinehez.

Páris, 1786 október 11.

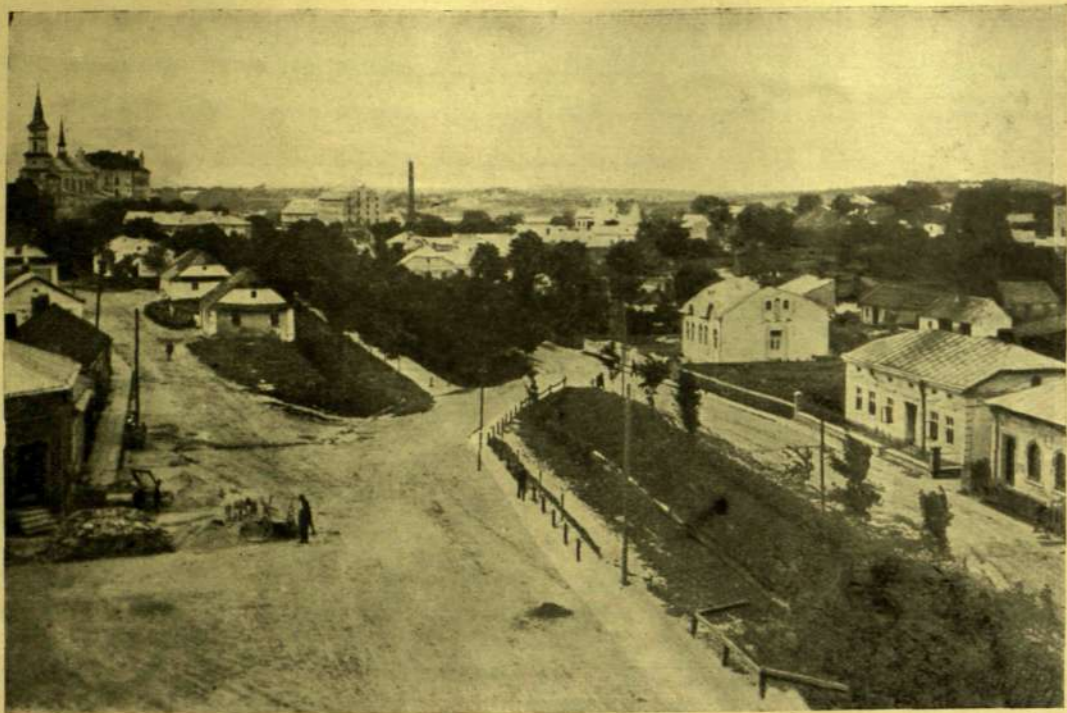
Tisztelt Marquisné Asszonyom. Örömmel teljesítem kívánságát s csak azt sajnálom, hogy oly könnyen teljesíthető. Mindig tudni fogja a czimemet, ha még oly gyakran változik is. A tollam, a melyről nem kisebb ember, mint Lenoir rendőrkapitány megállapította, hogy tinta helyett méreggel ír, a rendek gyűlése alatt arra fog kényszeríteni, hogy homályban maradjak. Még elvtársaim közül is kevesen értik elragadtatásomat a legközelebbi év eseménye által nyújtott kilátások miatt.

A rendek, melyek a naiv népet még mindig el tudják kápráztatni föllépésük fényével és magaviseletük ügyes formájával, most az egész világ előtt kénytelenek lesznek a legvakabbaknak is bepillantást engedni belsejükbe. Fel fogják ismerni önzésüket, a mely még jó cselekedeteiken is uralkodik.

Jótéteményeik ópium a népek; a királyhűségük eszköz arra, hogy a leggazdagabb földet biztosítsa nekik, a büszkeségük belső ürességüknek az álarcza.

BRUSZILOV TÁBORNOK (X) AZ ÚJ OROSZ FŐPARANCSNOK ÉS GURKOV TÁBORNOK (X X), A DÉLNYUGATI OROSZ SÉREG PARANCSNOKA. — A párisi „L'Illustration” rajza.

A GYŐZELMESEN VISSZAFOGLALT TARNOPOL. — Leipziger Presse Büro félvétele.

Csak a nők közt vannak kivételek. Életem legszebb és legkeserűbb tapasztalatából tudom: van egy, a ki egyesíti magában a nemesség minden erényét és jótulajdonságait, ép úgy, a mint tudok egy másik nőt, a kinek lelke a nyílt csatorna volt, a mely fölytette magába a harmadik rend minden bűnét. Ez az anyám volt. Meg fogja érteni, Marquisné asszonyom, hogy létem legforróbb vágya, hogy tőle mennél jobban eltávolozzam? Hogy ezért Ön az a csillag, a mely felé kinyújtom görbe testemet?

A jövő gyermekeinek nem szabad tűrni, hogy olyan anyjuk legyen, mint az enyém. Ez a forradalom legfőbb célja.

Montbéliard Frigyes-Jenő herceg Delphinehez.

Montbéliard, 1786 október 20.

Egyetlenem. Végre gyöngéd üdvözlét biztos úton. Mennyire köszönöm neked, te édes, mindazokat a szeretetteljes, vágyakozó czédulákat, a melyeket küldtél nekem. A szívemen hordom őket; meg tudnának védeni ellenséges dőfések ellen, a mely szerelmed is érzékeltelmé tesz minden személyes szenvedés ellen.

A mit faeszkákról írsz, az a legmélyebben boldoggá tesz; hogy erős, az képessé fogja tenni, hogy daczoljon a jövő viharával. A mint téged a gyermek emel túl a jelen kínján, — éha őt látom, téged látlak, mondd, — úgy segít rajtam a munka.

A vidéki kisenesség között érezni az új szellem lehelletét. Épen az a körülmény, hogy elszegényedett, teszi képessé modern eszmék felfogására. Annál könnyebben fogja elejteni az adóprivilegiumokat, ha a másik oldalon azt látja, hogy a pénzemberek, a «papirban gazdagok» új adóknak vettek alá. A nagy föld-birtokosokkal másképp áll a dolog. Montjoie marquisnak köztük van a legnagyobb pártja és ha a karsú agastyán sas-profiljával és hosszú, kék eres kezének nyugodt mozdulatával a gyülekezet elé áll, hogy harezba vigye a tradíció egész tiszteletreméltó fegyverzetét, a mi új, ki-próbálatlan, csupasz fegyvereink ellen, akkor már eleve nyert játéka van. Visszautasít minden érdeklődősséget a harmadik renddel, a legenergiusabban a parvenükkel valót, — azért, hogy úri kastélyainkat bitorolják, azt hiszik, egy sorban állunk velük. Gazdaggá lehet az ember, de előkelővé születni kell. Még az ellem való harezban sem hagyja el külső nyugalma; csak én hallom hangjának élesebb tónusát és csak én látom az engesztelhetetlen gyűlölet felvillanását a szemében. De még csak az előrsi csatározásoknál tartunk; a hadjárat Párisban kezdődik.

Egyetlenegy hamis hangot hozott be, szerelmem asszonyom, utolsó leveled szerelmi zavaid tiszta akkordjába. A rendek gyűlése alatt a gyermek kedvéért, a kinek a párisi levegő nem tesz jót, Frobergben akarsz maradni, sőt még örülsz, hogy egyedül maradhatsz vele s megsza-badulsz a mindennapi, órák hosszat tartó kín-

tól, a melyet a marquis okoz, mikor a kicsikét babusgatja. És én?! És a lehetőség, hogy elmulasztathatjuk a kellő pillanatot, hogy egészen egymáséi legyünk?

Fontold meg szíveddel, szerelmem, a szíveddel, a mely igazában az asszonyoknak a feje.

Montbéliard Frigyes-Jenő herceg Delphinehez.

Páris, 1786 február 16.

Szerelmem, hogy téged nem tudlak itt, az elég kinszenvedés, hogy egyedül jársz Frobergben, komor gondolatok között, az még jobban megsebzí szívemet. Úgy érzem, mintha leveled papirosán rajta volna a kez, forró, a homlokodtól, a melyre az imént szorítva volt, mintha minden szón egy hosszú sóhajítás csüggne. És mégis egyetlen egy gondolat elég volna, hogy fölegyenesítsen; hogy sorsunk csupán az akaratodtól függ. Ha el akarsz válni a férfitől, a ki kiharánálja a jóságot, kíméletet, előkelőséget, hogy ez alatt a lepel alatt annál jobban kínozhasson, akkor meg is teheted. Valóban, eléggé meghálálta már kegyetlen jótéteményeit. Vedd gyermekünket a karodba és jer hozzám; a ki e tetted miatt elítél minket, annak az ítélete nem ér fel hozzánk.

Azt mondd, úgy látszik, balsejtelmek zavarnak a marquis álmát; órák hosszat hallod az éjszakában föl-alá járn s mikor, a mint újabban szokása, időnkint átmege az új kas-

BRZEZANY, MELYET MOST FOGLALTAK VISSZA CSAPATAINK. (Háttérben a Zlota-Lipa.)

Leipziger Presse Büro félvétele.

télyből a régi, elhagyott várba, akkor világos-ságot látsz az ablakok mögött nyugtalanul felvillanni és eltűnni. Egy ilyen éjszakán hozzá-hajított a részvételtjes szíved és némán a kezed nyújtottad neki.

Hogy haragudhatnék ezért rád, te egyetlenem. Csak ne felejtse el, hogy egy másik ember még részvétre méltóbb.

A rendek gyűlésének tagjai már teljes számban megérkeztek. A párisiak, a kiknek számára zárt ajtók mögött megy végbe a játék, úgy viselkednek, mint a gyermekek a Paprika Janeszi-színház függönyei előtt. Mintha mindenki rá-érne, mert mindenki az utcán van. Az emberek tréfálnak és nevetélnék, de a vidámság, a mely mint könnyű légáramlat fodrozza a víz felszínét, nem felejteti el, hogy egy vihar egészen iszapos mélyéig felkorbácsolhatja sötét hullámain.

Mikor Calonne úr betegsége köztudomású lett és azt a hírt terjesztették, hogy vért köp, a lapok viczezői azt kérdezték: a maga vété-e, vagy a nemzeté? Mikor először volt szabad a házat elhagynia, a következő falragaszt találta saját ajtaján: «A pénzügyminiszter színészei elő fogják adni «A fölösleges óvatosság» és «Csalóka remények» című darabokat. A sűgő szerepét ő maga vállalta. A versaillesi színházban a királyné jelenlétében előadták Paësiello «Theodors» című operáját. Mikor a czimszereplő, egy elhagyott király, panasolta fájdalmait, a földszintről egy hang azt kiáltotta: «Hívja össze a rendeket!» Harsogó nevetés és végtelen bravo-kiáltozás szakította félbe az előadást. Megpróbálták letartóztatni a zavarcsinálókat, de a királyné tiltakozott ellene; a közönség azonban csak gyöngéséggel fogta fel a jóságot, mint kegyelért való eszenkedést és hangos füttyök kísérték elsiető kocsiját.

A ki a lapokban vagy épen az izgatott vitákban megkísérlé védeni a reformokat, a melyeknek tartalmáról sok mindenféle juttott köztudomásra, az legtöbnyire a legerősebb ellentéttel találkozik. «Nem alamizna kell nekünk, hanem jogok», kiáltotta Gaillard néhány nap előtt a kormány egy ilyen titkos emmisszáriusának. Az ember szabadnak született és mindenütt láncokban lever. A reformok nem egyebek, mint új eszközök, hogy alávessék a hatalmasoknak. Mi elvetjük a reformokat. Követeljük a nép szuverenitásának elismerését, nem pedig éhségünk csillapítását morzsákkal, a melyek a gazdagok asztaláról lehullanak.

A rendek külsőleg nyugodtak, de annál izgatottabbak belül. Más nemesség ez, mint a versaillesi, a mely itt kimutatja magát a párisiak csudálkozó tekintetei előtt: nagynevű emberek foltosan, sok pap munkától kérges kézzel.

Mielőtt ezt a levelet megkapnád, össze fognak ülni. Egy épen most megjelent rőpirat még fokozza az izgalmat. Címe: «A porosz király

utolsó gondolatai» és egyebek közt a következő mondatok vannak benne, a melyek ma reggel nagy betűkkel ríkfittották az utzasarkokon:

«Nemzetek, a melyek kölcsönvett pénzzel folytatnak háborút, sohasem fognak békében élni; a szomszédokkal való háború után következik a háború a pénzkölcsönzőkkel; a nép sohasem jut nyugalomra. A végén csak a esőd kivezető útja van és ez elkerülhetetlen.

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Molnár Ferenc új könyvei. Molnár Ferencet már jó ideje annyira lekötö a színház s némi részben a publicisztika, hogy elbeszélő művészetét csak igen ritkán élvezhetjük. Sajnálunk kell ezt első sorban a magunk szempontjából, de az iróból is, mert olyan eszmében, ötleiben, megfigyelésben gazdag írónak, mint Molnár, mégis csak a novella és regény az, a miben egészen, fentartások és megalkuvások nélkül kiadhatja magát. Speciálisan Molnár pedig a novella formájának annyira mestere, mint kevesen a mai európai irodalomban s így hallgatása súlyos elmaradt haszontelherrel jár irodalmunkra nézve. Most rövid időközben megjelent két könyve közül is csak az egyik novellák könyve, *Az óriás és egyéb elbeszélések* című s ebben is csupa régebben, ezelőtt 8–10 évvel írt novellái vannak: egy hosszabb, a melyet az író kis regénynek nevez és négy rövid tárcza-novella. Egyik sem reprezentatív dolog az írónak, de mind egyik magán viseli írójá kivátságát. Molnár sohasem hagyja cserben legnagyob bereje, az előadás briliáns művészte, a mely a legkisebb dolgot is érdekessé, frissé, erőtelj duzzadóvá tudja tenni, látszatra a legegyszerűbb eszközökkel, épen abban érve el a legnagyobb hatást, hogy egyáltalán nem venni észre az apparátust, a hatásra törekvő szándékos-ságot, szóval mindazt, a mi a mű mögött van. A modern irodalomban egyre gyakoribb jelenség, hogy a kész mű körül nem takarják el az állványokat, a melyek segítségével felépült s ezért az egész bizonyos nem-kész benyomást tesz s az állványok nélkülöz rendszere eltakarja az épületet. Molnár ebben a tekintetben is példaadó lehetne, ő mindent eltakarít az olvasó elől, a mi nem tartozik magára a műre s ez is egyik fontos tényezője rendkívül hatásának. A szuggesztív, a mely minden hatásnak alapja, biztosabban áll elő, ha észrevétlenül, ha az író nem árulja el szuggesztív szándékát. Molnár írása tele van belső izgalommal, az élet tapasztalatai miatt minduntalan megújuló belső megrendüléssel, de az írónak ez az izgatott lelki állapota nem közvetlenül nyilvánul, hanem bele van rejtve a történet vonalaiba, az alakok rajzába, a színtűzökbe s nem magyarázás, hanem akaratlan átáramlás útján közlődik az olvasóval. — Molnár másik könyve *Ismertőségek* cím alatt egy sereg tárcza-czikket az abból a fajtájából a hírlapi cikkeknek, a melyek pontosan a határon vannak a publicisztika és a tulajdonképeni szépirodalom között. Molnár igen éles szemmel és triss kritikai szellemmel figyeli a mai társadalom s a speciálisan budapesti társadalom dolgait, kicsinyeket és nagyobbakat egyaránt, az emberek élet-módjának, viselkedésének, izlésének és erkölcsének viszásságait erős szatirikus ironiájának szolgál-tatja ki, komolyabb dolgokon elgondolkozik s energikus, erős dialektikával fejt ki álláspontját, a mely rendszerint a józanész álláspontja is. Ezekben az ezikkben, a melyek előadása néha egészen szépirodalmi, Molnár mint kritikus nyilvánul, a mai városi élet kritikusa, a kiben egyaránt meg-vannak a kritikus főkéllékei: a megértés, a szókimondás, a megfigyelés s az argumentáció ereje. Mint igazi fia Budapestnek, nyomatékkal és szeretettel küzd szülővárosa mellett a rosszirulat, közöny, a szeretetlenség és értetlenség ellen, a mik miatt fővárosunk fejlődése annyira hátramaradást szenved, a mit helyesen vezet vissza arra az alapokra, hogy nálunk a nagyvárosi élet még teljesen új, nyers és tradíciólan, az emberek túlnyomó részének morális és lelki gyökerei valahol az elhagyott faluban vannak még s ezért lelkük még nem forrott össze a fővárossal. Molnár világosan látja és energikusan bírálja fővárosi életünk hibáit, de ragaszkodóan szereti magát a várost, a melynek hű és megértő fia. — Mind a két könyv a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg, áruk 5–5 korona.

A «Budapesti Szemle» augusztusi számában első helyen Márki Sándor cikksorozatának első közleménye áll. Az 1849-iki Osztrák-orosz szövetség felbontásáról. A cikket a közelmultnak egy ránk nézve is rendkívül fontos diplomáciai epizódját fejt ki részletesen. János Béla Brassai Samujának a művészi hatás okairól szóló gondolatait fejtegeti kritikailag. Berde Mária Gáspár Jánosnak, az 1892-ben elhunyt kiváló magyar pedagógusnak

és polihisztornak hagyatékából közöl sok igen érdekes adalékot mult századbeli irodalmunkhoz. Bodrogi Lajos Shakespare első tetrológiájáról értekeznek, Dékány István a történelmi kultúra eszméről Nietzsche korában. A szépirodalmi részben három kis ést novellát olvashatunk *Bán Aladár* fordításában, eredeti verset Hegedűs Istvántól, műfordításokat finnbl *Somkutitól*, a *Szemle* rovat a konstantinápolyi magyar tudományos intézetet ismerteti, az *Értesítő* rovat több magyar könyvet ismerteti. A Budapesti Szemlé *Voinovich Géza* szerkeszti s a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára egész évre 24 korona, fél évre 12 korona. Egyes szám ára 2 korona.

A «Jó Pajtás», Benedek Elek képes gyermeklapja augusztus 5-iki számába *Endrődi Sándor* írt verset, *Cholnoky László* elbeszélést, *Lukatos László* érdekes cikket, *Sztróky Kálmán*, ismeretterjesztő közleményt a víz körutazásáról, *Fábiánné Biczó Ilona* szép képet rajzolt, *Zsoldos László* kaczagató mecést mond el. Tarka mese, a rejtvények, szerkesztői üzenetek, egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A *Jó Pajtás*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, negyedévre 3 korona, egyes szám ára 24 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal, IV. ker. Egyetem-utca 4.

A HÁBORÚ NAPJAL

Julius 26. A tengerpart és a Lys között változatlan hevesseggel folyik tovább a tűzérégi harc, a mely sokszor pergőtűzzé fokozódott és éjszaka is csak kevéssé hagyott alább, virradatkor pedig újból a legnagyobb erőre kapott. Az angol földerítő előretörések tovább folytak, de eredményt nem értek el. Kétféle tüzelőkészítés után este vesztfáliai erzeket részei az Aillestől délre lévő francia állásokat 1800 méter szélességben és 400 méter mélységben rohammal elfoglalták. Keleten hadosztályaink harcok közben elfoglalták a Tarnopoltól északra, valamint a Gniecznaszakaizon egészen a trembovia-husjatin ország-útgékvő magaslatokat. Tovább dényugatra elfoglaltuk Buczacot, Tlumaczot, Otytnit és Delatyn. A Dnyeszteről északra gyakorolt nyomás következtében az orosz kárpáti arcvonal immár a Tatár-hágótól délre is megingott. Az ellenség itt Csernovicz irányában vonul vissza.

Julius 27. A Chemin des Dameson Aillestől délre és Hurbetise majornál, valamint Nyugat-Champagneban a Mont Hauteon a franciák veszteségteljes sikertelen ellentámadásokat intéztek. A foglyok száma és a zsákmány nagyon megnőtt. Az aillesi szakaszban több mint 1450 ember, azonkívül 16 gépkocsi és 70 gyorstöltő fegyver került a németek kezére. Keleten elkeseredett tusában, a melynél Vilmos német császár is jelen volt a harcmezőn, erőteljes támadások kibővítették Tarnopolnál a Szeret keleti partján nemrég elfoglalt hidtöt. Tovább délre az oroszok makacs ellentállása daczára, a kik mindent tekintet nélkül ezeket és ezeket sűrű tömegben hajszoltak megsemmisítő tűzünkbe, kivívtuk az átkelést a Gniecznán és a Szereten Tremboviától egészen Szkomoroszéig. A Dnyeszter-től mindkét oldalt gyorsan nyomulunk előre. Kolo-meát bajor és osztrák-magyar csapatok elfoglalták. Az Erdős-Kárpátok északraleti részében had-testeink sarkában vannak a Pruth felé hátráló ellenségek. A kézdívásárhelyi medenczétől keletre emelkedő hegységben új harcok támadtak. Az ellenségek átengedtük a Soveja-völgyet egészen a Putna felső folyásáig.

Julius 28. A tűzérégek harci tevékenysége a flandriai harcvonalon rövid megszakítástól eltekintve, nem csökkenő erővel folyt tovább. Széles arcvonalon ismét igen heves pergőtűz indult meg. Tarnopoltól keletre és délkeletre további tért nyertünk. A megvert orosz hadseregek a Dnyeszter mindkét oldalán az országotak és vasutak pusztító rombolása közben folytatják visszavonulásukat. Hadtesteink üldözés közben átlépték Jagiel-nicza—Horodenka—Zablatov vonalát. Az északi szárny csapatai Kolomea alatt a Pruth-mélyedéshöz közelednek. A Seletin-Fundul Moldovi országtól nyugatra az Erdős-Kárpátokban német és osztrák-magyar csapatok az ott még helytálló ellenségtől elragadták néhány magaslati állást. A Putna felső folyásánál a déli szárny erői az ellenség túlerőjének nyomása elől a Bereczki-hegység keleti lejtőire vonultak vissza.

Julius 29. Flandriában tegnap a tűzérégi csata kora reggeltől késő éjjelig szakadatlanul tombolt. A tűzérég erőlkijetése a tömegtüzek ebben a háborúban legmagasabb fokát érte el. A csatár több helyén a felderítő előretöréseket helyi elkeseredett közelharcokban ismét kivetették csatázónaikból vagy pedig a legelől levő aknamezőre szorították vissza. Yperntől északra és északra-keletre mélyebb az a tölesermező, a mely az ellenség birtokában maradt. Itt Bixschotte nem bírták a németek soká tartani. Az este széles arcz

torkollik. A Dnyeszter és a Pruth között, Horodenkától délkeletre, orosz utóvédök szembeszállottak velünk. Erőteljes támadással áttörtük állásait. Az üldözés a Dnyeszter mindkét partján tovább folyik. A Czeremos-völgyben elfoglaltuk Kutyt. A hegységben hadosztályaink a Schipoth—Moldova—Sulitoza vonalon át harcolva nyomulnak az ellenség után. A felső Putna mentén tegnapelőtt megkezdett mozdulatokat tovább folytattuk.

Julius 30. A flandriai harcvonalon az ellenség tűzérégének harci tevékenysége tegnap egészen délig csekély maradt, mert megbénította a németek tartós elhárító védekezése, a mely az éjszakán keresztül is fokozódott. Csak délben lett a tűz ismét erősebb, a nélkül azonban, hogy az előző napok tüzének erejét és kiterjedtségét elérte volna. Orosz erők tartják a magaslatokat keletre a Zbrucz folyótól, a mely folyót hadosztályaink heves ellenállás daczára több ponton átlépték és Skalától délre is elérték. A Dnyeszter északi partján Korolovkán túl tért nyertünk. A Dnyeszter és a Pruth között az ellenség ismét elkeseredett védekezést fejtett ki, azonban Zaleszczykól dényugatra támadásunkkal tovább szorítottuk vissza. A Czeremos mentén az ellenség a keleti part magaslatain védekezik. Támadásunk Zalucza és Vyznic között előrehalad. A Szuczava-völgyben csapataink Seletyn irányában nyomulnak előre. A Moldova felső völgyétől keletre is harcolva előre jutottunk.

Julius 31. Flandriában a tűzérégi harc ismét a legnagyobb hevessegre fokozódott és a legerősebb pergőtűzbe ment át. Ezután az Yseről a Lysig széles arcvonalon erős ellenséges támadások következtek. Ezzel megkezdődött a flandriai gyalogsági csata. Galicziában és Bukovinában az előretörő támadási kedv újabb sikereket hozott. A Zbrucz határfolyót a Husiatynól északra fekvő vidéktől egészen a Skalától délre levő vidékig 50 kilométer szélességben, a legelkeseredettebb ellenállás daczára, német és osztrák-magyar hadosztályok sok helyütt átlépték. A török csapatok is ismét tanúságot tettek régi vitézségükről. A mint julius elején rendíthetetlen kintartással dacoltak az oroszok tömegtámadásaival, aztán pedig gyors győzelem rohamban az ellenséget a Zlota-Lipától az északi Szeretig visszavetették, a hol állást foglalt. Ugyannyig foglalták el tegnap a makacsul védelemzett állásokat a Zbrucz menti Niw-ránál. A Dnyeszter és a Pruth között a szövetséges csapatok Csernovicz irányában harcok között elfoglalták a Worinczanka és Sniatyn helységeket. Német vadászok erőteljes rohammal áttörték az orosz utóvédállásokat Wintzitznél. Az ellenség ennek következtében kénytelen volt a Czeremos-vonalat kiüríteni és kelet felé vonul vissza. Az Erdős-Kárpátokban a déli Szereth felső folyásánál is, valamint a Moldova és Szuczava mindkét partján támadásunkkal kelet felé tért nyertünk. Ezeknek a sikereknek hatása alatt az oroszok a Mesticanesti-szakaszon feladták elülő állásaikat. A Bereczki-hegységben az ellenség folytatta támadásait.

Augustus 1. A Casinu-völgyről északra heves ellenséges támadások omlottak össze a 82. sz. székely gyalog-ezred bevált ellenállásán. A három ország szögletének vidékén csapataink meglepőleg nyomultak előre s kivetették az oroszokat állásaikból. Déli Bukovinában Kimpolung felé nyomulunk előre, Csernovitztól dényugatra és északnyugatra megtört az oroszok újabb ellenállása, az oroszok hátrálnak. A Zbrucz torkolatának szögletében további előhaladást tettünk. A nyugati harcmezőn Flandriában megkezdődött a nagy csata: egyike a leghatalmasabbaknak a ma sikerrel biztatón bezárló harmadik háborús év harcaival között. Olyan tömegekkel, a melyekkel eddig a háború egyik pontján sem, még Keleten Brusilov által sem, támadtak tegnap az angolok és velük egyetemben a franciák 25 kilométernyi széles arcvonalon Nordchoote és Warneton között. Nagy ezelt tűztek maguk elől megsemmisítő csapást akartak mérni a buvárhajó veszedelmre, mely a flandriai tengerpart felől alássa Anglia tengeri uralmát. Szorosan fölzárkóztott hadosztályok tömör támadó hullámait követék egymást. Számos páncélos motorkocsi és lovaskötélekek avatkoztak a harcba. Rettenetes erővel nyomult az ellenség 40 naps tűzérégi harc után, a mely július 31-én kora reggel pergőtűzzé fokozódott a németek védőzónájába. Néhány szakaszon keresztülröngt a töleserállásokban fekvő német vonalokon és egyes pontokon átmenetileg jelentékeny tért nyert. A német tartalékok féktelen ellentámadásokkal vetették magukat az ellenségre és naposszat tartó elkeseredett közelharcokban ismét kivetették csatázónaikból vagy pedig a legelől levő aknamezőre szorították vissza. Yperntől északra és északra-keletre mélyebb az a tölesermező, a mely az ellenség birtokában maradt. Itt Bixschotte nem bírták a németek soká tartani. Az este széles arcz

vonalon Neumeber felől előretörő támadások nem hoztak az ellenségre nézve kedvező fordulatot; újonnan tagozott harcvezetők előtt meghiusultak. A német csapatok a semmiféle áldozattól vissza nem riadó ellenség nagy és véres veszteségeit jelentik. A Chemin des Dameson a francziák Éllantól délre ismét teljesen megtörtött német állások elleni négyeszeri hiábavaló támadásában merítették ki erejüket. Tovább keletre a harczdett 18. vesztfáliai hadosztály ismét jelentékeny vereséget okozott az ellenségnek. Rövid pusztító tüzeléskésztés után gyors megrohanással ragadták a németek el a francziáktól a La Bavelle-majortól délre emelkedő fensikon bonyolult árokrendszerüket. Több mint 1500 fogoly jutott kezére. Csak este kezdődtek az ellenség ellentámadásai, a melyeket az elért vonalakban visszavertek. A Maas nyugati partján vitéz bajor zászlóalj újra elfoglalták a Malancourt—Esnés közti országút mindkét oldalán kevéssel ezelőtt elvesztett állást. Több mint 2 kilométer szélességben s 200 méter mélységben vetették vissza ott a francziákat. Ötszáznál több foglyot szállítottak be.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Báró SZALAY IMRE, a Nemzeti Múzeumnak több mint két évtizeden át volt nagyérdemű igazgatója, a Vöslau melletti Gainfarnban, 71 éves korában meghalt. Atyja az 1877-ben elhunyt Szalay Agoston udvari tanácsos, itélőtáblai tanácselnök, az ismert történetbuvár és régiségyűjtő volt. Felesége Berzeviczy Edit, Berzeviczy Albert leánya; gyermekeik László és Dénes, a kik közül az első, királyi kegy alapján, a Szalay-Berzeviczy bárói egyesített nevet viseli, leánya Livia, Ugron Gábor belügyminiszter felesége. Holttestét Budapestre hozták, s a Nemzeti Múzeum előcsarnokából helyezték örök nyugalomra. — FARKAS IONÁCZ, nyugalmazott kegyesrendi tanár és áldozó pap 71 éves korában, szerzetesi életének 50-ik évében, Szegeden. — DUS LÁSZLÓ, Nagyvárád város nyugalmazott főügyésze, a Katolikus Kör világi elnöke, 77 éves korában, Nagyvárádon. — SÁGHI és felpezi HORVÁTH MIHÁLY, 78 éves korában, Budapestben. — KAIZLER LÁSZLÓ, Szilágymegye

törvényhatóságának tagja, az érszentkirályi református egyházközség főgondnoka, életének 65-ik évében, Érszentkirályon. — Csiksomortányi és altorjai MIKE ISTVÁN, járási szolgabíró, Szilágymegye törvényhatósági bizottságának tagja, 64 éves korában, Szilágysomlyón. — NAGYÓSI FERENCZ dr. székesfehérvárosi II. kerületi I. kereskedelmi iskola tanára, czimzetes igazgató, Budapestben. — KISS JÁNOS, nyugalmazott uradalmi tisztartó, 72 éves korában, Budapestben. — Idős DRESZLER GELLÉRT, III. kerületi előjárásági kezelőtiszt, 58 éves korában. — DEZSŐ ARTUR, székesfehérvárosi gazdasági főügyelő, 46 éves korában, Budapestben. — Csócsán Jenő, rendőrtanácsos, 55 éves korában, Budapestben.

SERÉNYI OTTÓNÉ, grófné, szül. Harrach Leopoldina grófné, Serényi Ottó morvaországi tartományi főnök felesége 45 éves korában, Brunnben. Serényi Ottó gróf a család morvaországi ágának tagja s unokabátyja Serényi Béla gróf kereskedelemügyi miniszternek. — SZÖLGYÉNY FERENCZ, sz. gazeni Ellinger Berta, Szölgény Ferencnek, a Ferenc József-nevelőintézet kormányzójának felesége, életének 58-ik évében, Budapestben. — ÖZV. VISY IMRÉNÉ, szül. Gábor Irma, néhai Visy Imrénének, a Józsefvárosi országgyűlési képviselőjének, a «Nemzet» egykori felelős szerkesztőjének és a Hirlapíró nyugdíjintézet egyik megalapítójának özvegye, 65 éves korában. Kiterjedt rokonság gyászolja, köztük vejei: Magyar Elek újságíró és Lakatos Artur festőművész. — ÖZV. KOVÁTS GUSZTÁV, Divald Mária, 69 éves korában, Budapestben. — ÖZV. FEJÉRVÁRY IMRÉNÉ, szül. Mészöly Ida, 83 éves korában, Alsódaboson. — KAMERMAYER MANCIKA, 14 éves korában, Budapestben.

Értesítjük t. előfizetőinket, hogy tekintettel a papír s egyéb nyomdai anyagok árának és a munkabéreknek rendkívüli emelkedésére, lapunk előfizetési árát a most július 1-től kezdődő fél-évre kénytelenek voltunk évi 24 koronában állapítani meg.

Előfizetési feltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 6 korona, fél-évre 12 korona.

A «Vasárnapi Ujság» a «Világkrónika»-val negyed-évre 7 korona, fél-évre 14 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalába, Budapestben, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

Szerkesztői üzenetek.

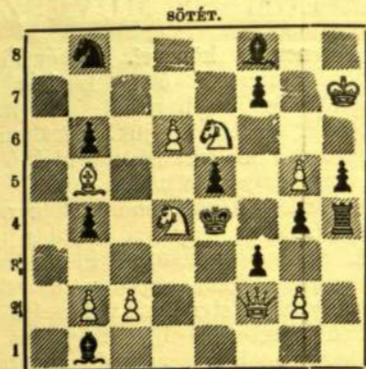
Csatatérén. Ez bizony minden irodalmi érték nélküli vers.

Busongás. Az ilyen novellisztikus lírizálás csak akkor ér valamit, ha jelentékeny egyéniség nyilvánul benne, vagy lírai erő vagy eszmei mélység. Ebben a közziratban mindebből nincs semmi.

A kard. Sajnálattunkra nem közölhetjük, mert van benne igaz magyar érzés, de nem elég a költői művészet.

SAKKJÁTÉK.

3068. számú feladvány Feigl Miklóstól, Bécs.

VILÁGOS.

Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 27-dik számában megjelent képtalány megfejtése: Szabadság vertanui.

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL

Szerkesztőség iroda: Budapest, IV., Vármegye-utca 11

Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

Hűvösvölgyi Park-szanatorium

Klimatikus, physikalisk és diétás gyógyintézet. Budapest, I., Hűvösvölgy-ut 78. Villamos megálló. Telefon 145-90. Ajánlatos bel- és idegbetegeknek, idültlőknek. Hízókúra. Szobák, úgy mint eddig, az egész nyári évadra bérelhetők. Egész éven át nyitva.

ALAPITVA 1914.

Gyász esetben Haltenberger Vilmos ruhák soron kívül kelme-festő, vegytisztító és gőzmosógárában festetnek feketére. Nagyvárád. Postafiók. Postai megbízások gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Vadászsportot üzök

akár itthon, akár a fronton vannak — figyelmebe ajánljuk a

„NIMRÓD“

KÉPES VADÁSZUJSÁG-OT

Állandó melléklete:

„A vadászeb“

czimű egyedüli magyar nyelvű eb-tenyésztési szaklap. — Mindkét lap gyönyörűen illusztrálva.

Előfizetési ár mindkét lapra: egész évre 14 kor., fél-évre 7 kor., negyed-évre 4— kor., egyes szám ára 50 fillér.

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Uj könyvek

A Franklin-Társulat kiadásai:

Kultúra és Tudomány

új kötet

Geréb József:

A római kultúra legjelentősebb vonásai

Ára kötve 2 korona 80 fillér.

Olesó Könyvtár

Alapította Gyulai Pál, szerkeszti Heinrich Gusztáv 1867—1869.

Tolsztoj Leó:

Szergij atya

Fordította Trócsányi Zoltán.

Ára 90 fillér.

A Magyar Jogászegylet Könyvkiadó Vállalata VIII. évfolyam. (1917.) I. kötet

Almási Antal dr.:

A háború hatása a magánjogra

Ára 7 korona.

Polgári életpályák

Tanácsadó rokkant tiszték számára

Irták többben

Előszóval ellátta Jankovich Béla dr.

Ára 3 korona.

Kaphatók:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrássy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Második kiadásban jelent meg

DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD REGÉNYE:

TÜZPRÓBA

Ára 6 korona.

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.

Kapható minden könyvkereskedésben.

A kövér nő élete kilődés!

Kigunyolják, kikazagják, örökös tréfa tárgyá! Minden ember utánafordul, nem tud oltozkodni, vendéglőben, kávéházban két széklet kinnak neki. Egyszerű életmódját nem zavaró kura segítségével igen rövid időn belül karcsúvá lesz a legkövérebb nő vagy férfi. Csak 1 doboz Maigrir használjon és megkeleti környezetét. — Egy kurához való doboz MAIGRIR ára K 6.—. Készíti Palmier G. m. b. H. Berlin. Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-utca 12.

Országos Hangjegykölcsönző Intézet

Budapest, IV. ker., Sütő-utca 2. szám, télelelet. (Deák-tér mellett.)

Hangjegykölcsönzőnk felőli a komoly és könnyebb zene-fajokat, melyek az újdonságokkal folyton kiegészítettek. Előfizetés: 3 óra 15— K, 6 óra 28— K, 12 óra 52— K. Az előfizetés beérkezéssel megküldjük kimerítő jegyzékünket. Biztosíték 10 K, mely az előfizetés megszűnésekor visszaadatik.

Folyton Újdonságok.

Országos Hangjegykölcsönző Intézet Budapest, IV., Sütő-utca 2. szám. (Deák-tér mellett.)

AZ AËRO

A repüléssel és léghajózással foglalkozó egyedüli magyar hivatalos folyóirat.

Minden számában érdekes és Különösen figyelemre méltók eredeti fényképfelvételeket kö- a léghajózás és repülés hadi zól. A léghajózás eseményeiről, alkalmazásáról írott közlemé- fejlődéséről és céljairól kitűnő mára külön fenntartott kisrepülő- cikkeket tartalmaz. * gép (modell) rovata. *

Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld

Budapest, I. ker., Rerek-utca 46. sz.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben (IV., Egyetem-utca 4.)

MEGJELENT

A VILÁGHÁBORU

Vezérfonal iskolai tanításokhoz és tájékoztató a nagyközönség számára.

A Magyar Paedagogiai Társaság megbízásából szerkesztette

dr. IMRE SÁNDOR

az állami polgáriak. tanítóképzőintézet tanára, egyetemi magántanár.

vallás- és közoktatásügyi miniszter támogatásával.

Nagy 8-ad rét, 248 lap.

Ára 8 korona.

E kötet Angyal Dávid egyetemi tanár, Balanyi György főgimn. tanár, Kemény Ferenc reálisk. igazgató, Lítke Aurél pedag. tanár, Márki Sándor egyetemi tanár, Pilch Jenő honvédeleztudós, Rác Gyula a f. v. Statisztikai Hivatal titkára és a szerkesztő tollából a következő háborús kérdésekről nyújt összefoglalást: a háború világtörténelmi előzményei, a hadi események (számos ábrával), az ország belső története a háború alatt, a hadviselő államok földrajza, a háború és a gazdasági élet, a közmívelődés, a társadalmi mozgalmak, a közegészségügy és a háború, a közérkölciség és a háború, elmélkedések a jövőről; befejezéssel: szempontok a háborús kérdések iskolai feldolgozására.

Kapható:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Halodant

Fog-Krém

Sarg, Wien.

MOLNÁR FERENCZ

ÚJ KÖNYVE:

AZ ÓRIÁS

ÉS EGYÉB

ELBESZÉLÉSEK

Ára 5 korona

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.

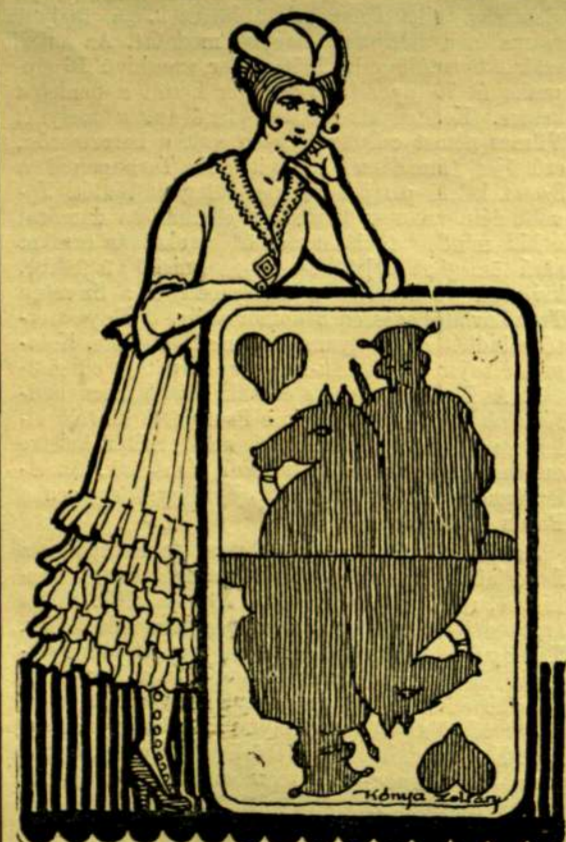
*

KAPHATÓ MINDEN KÖNYV- KERESKEDÉSSEN.

100 tojás 2 korona

szab. Silofom használatával évekig is friss állapotban tartható. Megbízhatósága felül- mul minden más tojáskonzerválót. Legegy- szerűbb kezelés. Silofom kapható fűszer- üzletekben és drogériákban. — Főraktár:

Keleti Kereskedelmi R. T. Budapest, VII/5., Almássy-tér 3. sz.

SZERENCSEJÁTÉK

az, ha utánzatokkal kísérletezik arcán, a valódi páratlan hatása, finom

DIANA-PUDER

helyett.

Próbadozob — I.— K

Nagydozob — 2,50 K

Mindenütt kapható!

Használhatatlan FOGSOROKAT

film és ezüstfémlelkeket, higanyt, ezüst-
papírulladékokat, sálogeződülakat veszek:
Gross Antal, Budapest, VIII., Józset-körut 23.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)

A főváros első és
legregényesebb csempé-
műhelye, a legújabb, legkény-
esebb és legköltségteljes-
től gyári intézete.
Fiók: II. Fő-u. 27. IV. Eak-ut 8. Kec-
skeméti-u. 14. V. Harmad-u. 4. VI. Teréz-
krt 29. Andrássy-ut 16. VIII. Józset-krt 2.
Telefon: Józ. 2-37

ÓRAK

Kiváló pontosságú szabályos 10 évi jóállású mal-
tású órák.
EKSZEREK
Áratos és jelzőkivitelben.
EVŐESZKÖZÖK
ezüst és alpaccaezüstből.
EZÜSTNEMŰEK
és
DISZTÁRGYAK
szigorúan szabott jutányos árakon kész-
pénz és elővételre részletekkel fel-
tételék mellett beszerezhetők

BRAUSWETTER JÁNOS

CEBROMETER és MŰHÁSNAL
Alapítványi Székhely
1867-ben. **SZEGED.**
Több ezer elismerő levél. Legújabb
díjazott nagy képművészetek
ingyen és bérmentve.

A cs. és kir. 23. gyalogezred

1000 harctéri kép és rajz
100 értékes cikk és vers
A világháború első
két évében kitüntet-
tett és elcsélt 23-as
hősek frásban és
képben megörökítve.
Ára 20 kor. Megrendelhető a Képes Hírlapnál, Tábori posta 632.

VISZKETE, GÉRŐ PÁRIA
BORÓKA
KENŐCSNEK
Tör. véd. **BORÓKA-kenőcs.**
Nem pánkít és teljesen asztalán. Kis tégely 3 korona, nagy té-
gely 5 korona, csaláti tégely 9 korona, hozzávaló Boróka-száppan
4 korona használati utasítással. Kapható az egyedüli készítőnél:
GERŐ SÁNDOR gyógyszerész, Nagykovács 96
Budapest részére kapható Török József, Király-utca 12. Vidéki
megrendelést cím: **Gerő Sándor** gyógyszerész, Nagykovács.

Magyar Törvények, a Franklin-Társulat zsebkönyvéiben

megjelent AZ UJ EGYENES ADÓTÖRVÉNYEK

Jövedelemadó. Vagyonadó. Nyilvános
számadásra kötelezett vállalatok
kereseti adója. Hadinyereségadó.
III. oszt. kereseti adó.
Készítők:
RÓTH PÁL dr.
bp. m. kir. adófelügyelői a-titkár
és
TÉRFY GYULA dr.
miniszteri tanácsos.
Ára köve 12 korona.
Kapható minden könyvkereskedésben.

Költözködéskor nélkülözhetetlen a lakásbérleti szabályok ismerete!

LAKÁSBÉRLETI SZABÁLYOK

Összegejtötte és magyarázta
Dr. PONGRÁCZ JENŐ
budapesti ügyvéd.

Tartalmazza Budapest-székesfőváros lakás-
bérleti szabályrendeletének hiteles szövegét
és magyarázatát. Illeték szabályokat. A kapu-
zársai, víz- és gázszabályokat. Teljes jog-
gyakorlatot stb., stb.

Harmadik teljesen átdolgozott kiadás.
Mindenütt kapható. Ára köve 3 K 20 fillér.

Megjelent a Magyar Törvények, Franklin-
Társulat zsebkönyvéiben gyűjteményében.

Kapható:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) R-T-nál,
Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

MOLNÁR FERENCZ ÚJ KÖNYVE:

ISMERŐSÖK

FELJEGYZÉSEK KRÓNIKÁK

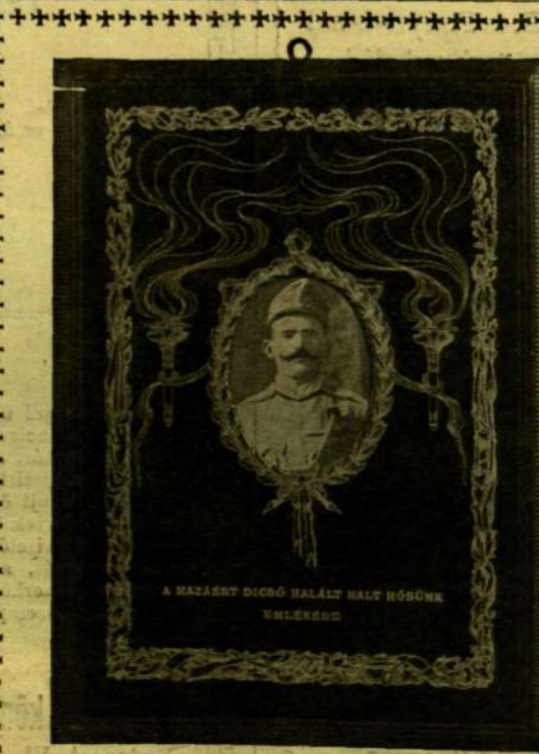
Naplószerű feljegyzések
ismerősokról: nagynevekről,
névtelenekről — kortársokról.

Ára 5 korona.

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.

KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉS-
BEN.

RENDELÉSNÉL SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI

Eredeti nagyság 20x28 cm. Törvényesen védve.
Teljesen színes és fűggesztelhető, asztalra is állítható

Vérszegénység, ideges fejfájás, anémia ellen a legnagyobb orvosi tekintélyek ajánlják

ROZSNYAI VILÁGHIRŰ VASAS CHINABORÁT

melynek kitűnő voltát
mindenki elismeri. Ki-
tűnő hatásánál fogva a
hasznos készítményeket
felülmulja. Milleniumi
nagy éremmel kitűn-
tetve! Számos kiállítás
díjazva. — Kis palack
2 korona 60 fill., nagy
palack 3 korona 80 fill.
Készíti:
ROZSNYAI MÁTYÁS
gyógyszertára, Arad,
Szabadság-tér. ☞

IBSEN KLASSZIKUS DRÁMAI KÖLTEMÉNYE:

PEER GYNT

FORDITOTTA
SEBESTYÉN KÁROLY

Megjelent a MAGYAR KÖNYVTÁR-ban
(871-874. szám.)

Ára I kor. 44 fillér.

KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉS-
BEN.

Hirdetések felvételnek a
kiadóhivatalban, Budapest,
IV., Egyetem-utca 4. szám.

Órizzük meg hősi halált halt kedveseink emlékét!

A világháború majd minden csa-
ládból kiragad egy-egy kedves
hozzátartozót, kinek emlékét szí-
vünkbe zárva, feledni nem tudjuk.
Ezeknek a dicső halált halt hő-
seinknek emlékét megörökítendő,
igen diszes, szép kivitelű fény-
képtartó keretet, (fekete moiret
alapon, ezüst nyomással) melybe
hősi halált halt kedveseink arc-
képét elhelyezhetjük, egy leve-
lezőlapon történő megrendelésre
bérmentve küld

Méhner Vilmos kiadóhivatala,
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Ára 2 korona.

33. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL.** BUDAPEST, AUGUSZTUS 19.

Szerkesztési iroda: IV. Vármege-utca 11. Egyes szám
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. ára 50 fillér.
Előfizetési feltételek: Egészévre — 24 korona. A «Világkrónika»-val
Félévre — 12 korona. negyedévenként 1 koronával
Negyedévre — 6 korona. Kivételként 1 koronával
Külföldi előfizetésekhöz a postallag meg-
határozott viteldij is csatolandó.

TÉRZENE A VISSZAFOGLALT KALUSZBAN. — Zádor István rajza.